

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Μισείτε τους εχθρούς. Έπιστολή εκ Βουλγαρίας, υπό Όδοιφόρου.
- Σιδηροδρομικά σημειώσεις: 'Απ' 'Αθηνών εις Τρίπολιν και 'Αθήνας εντός 34 ωρών, υπό "Ιρδ. (Τέλος).
- Κλέφται και άρματολοι εν Κρήτη: Οι τρεις άδελφοί Κάλιδες, υπό Β. Φιλάνη.
- Οι Βλάχοι της Πίνδου: Μαλακάσα, υπό Κ. Δ. Κρυστάλλη. (Συνέχεια).
- Αμηήριτος και "Ανα, διήγημα, υπό Δίπ. (Τέλος)
- "Εκείνη (ή τις πρέπει να άπακούηται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Έκ του "Αγγλικού, υπό Α. "Αμπάτη.
- Ειδήσεις της "Εβδομάδος. Έγχώρια—"Εξωτερικά. Αρχαιολογία—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
- "Εφημερίδες, ανέκδοτα, περίεργα, ποικίλα.
- "Ιδιαίτερα γράμματα.
- Νέα βιβλία.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

ΜΙΣΕΙΤΕ ΤΟΥΣ ΕΧΘΟΥΣ

"Ας συγχωρήση την 'Εβδομάδα ό άπαγγελίας την έξοχον φράσιν "Αγαπάτε τους εχθρούς ήμών» Θεάνθρωπος. "Ας συγχωρήση δέ πρό πάντων έμέ, όστις κατελήφθη υπό άνεκφράστου ένθουσιασμού άναγνούς τό υπό την ως άνω έπιγραφην άρθρίδιον της 'Εβδομάδος έν προηγουμένω φυλλαδίω αυτής.

Τό άρθρίδιον αυτό δυνατόν να παρήλθεν άπαράτηρητον έν "Ελλάδι, άλλ' εις τους ένταυθα βιούντας ταλαιπώρους "Ελληνας ύπήςρε βάλσαμον παρηγορίας. Διότι άπέδειξεν ότι οι πόνοι και τά βάσανά μας εύρίσκουσιν άπήχησιν έν τή έλευθέρα πατρίδι.

Ο "Ιησούς βεβαίως δέν θα έξεστόμιζε την ώραϊκν παραινεσί του, εάν ή θεία μεγαλοφροσύνη του έστάθμιζεν ακριβέστερον τά μέλλοντα. Υπάρχουσι, βλέπετε, τερατουργήματα, τά όποια και ό Θεός αυτός δέν δύναται να προΐδη.

Λαός βάρβαρος και άγριος, άπολίτιστος και μέ θηριώδη ένστικτα, έξορμα έκ των τραγών και των άντρων του, ως άγέλη λύκων, και κατέρχεται εις τας ώραϊας χώρας μας. Και έν αυτή τή άκμή του, εάν δύναται να κληθή άκμή ή επέκτασις της καταστρεπτικής όρμής του, δέν ήδυνήθη ν' άποτελέση κράτος συγκεροτημένον, άλλ' ήτο όγκος μόνον όχλου βαρβάρων και αιμοχαρών πολεμιστών, ότε μέν νικώντων, ότε δέ ήττωμένων.

Τοιούτος ών, δέχεται παρ' ήμίν τόν χριστιανισμόν, "Ελληνες δέ μοναχοί προκίχουσιν αυτόν διά μεταφράσεις των Ιερών Γραφών και του Εύαγγελίου.

Οσάκις μοι συμβαίνει να παρίσταμαι εις ιεροτελεστίας βουλγαριστι τελουμένας, καταλαμβάνομαι υπό θυμακισμού προς τους

δύο αυτούς καλογήρους, ότινες θα έχρειάσθησαν υπεράνθρωπον ύπομονήν διά την μεταγλώττισιν των Ιερών βιβλίων μετά τούτης λεπτομερούς έπιτυχίας. "Αλλά τούτο δέν μέ έμποδίζει να φρονώ, ότι αναντιρρήτως τό "Ελληνικόν έθνος πολλάς μέν όφείλει χάριτας τή εκκλησία του, άλλά και ότι ή ζημία, ήν προσεπόρισαν αυτόν οι Ιεραπόστολοι της Μεθόδιος και Κύριλλος, δέν είνε μικρά.

"Επί αιώνας ό συρφετός αυτός συμμερίζεται μεθ' ήμών τόν άρτον της δουλείας, άσχημος δέ και άγνωστος ών καλύπτεται υπό τας φιλανθρώπους και έλεήμονας πτέρυγας του "Ελληνισμού. Λησμονεί και αυτήν την έθνικήν του ύπόστασιν, θέλει Έλλην να καλῆται, και υβριν θεωρεί ό ίδιος τό έθνικόν αυτό έπίθετον.

"Απέναντι των τόσων ευεργεσιών τό ν' άπήται τις ευγνωμοσύνη παρὰ Βουλγάρων θα ήτο άντικρυς μωρία. Τό νόμισμα αυτό είνε πολύτιμον επί τοσοούτον, ώστε δέν είνε δυνατόν να κυκλοφορήση παρ' αυτοίς. "Αλλά και ή άχαριστία των δέν ήτο άπροσδόκητος. Λαός παρὰ τῶ όποίω ουδεμία ύφίσταται ήθική άρχή, ουδεις χαλινός θρησκευτικός, ούτινος αι σπουδαιόταται εφημερίδες άναισχύντως γράφουσιν ότι τοιαύτη άνεκαθεν ύπήςρεν ή πολιτική του, να συμμαχή άπ' αρχαιοτέρους χρόνους ότε μέν μετά των έχθρών του Βυζαντίου κατ' αυτόν, ότε δέ μετά τούτων κατ' εκείνων, τανυν δέ σήμερα να ακολουθή τοίς Ρώσοις και αύριον τοίς Αύστριακοίς, τώρα να είναι όρθοδοξος και αύριον έν ανάγκη να προσκυνή τόν Πάπαν, άρκεί να συνάξη τούτο προς τά συμφέροντά του, λαός τοιοούτος βεβαίως θα θεωρή άρετήν την άχαριστίαν.

Τοιοούτος δέ ών ουδύλωσ παραδόξον άνσκοπόν και άποστολήν του θεώρησε να δαγκάση πρώτιστον πάντων τόν ευεργέτην του και άν όλαι αι προσπάθειαι του τείνουσιν εις τό να καταδιώκη ένταυθα μέν παν "Ελληνικόν, έν Τουρκία δέ να όνειροπολή άρπαγας και βεβηλώσεις όμοίας προς τας τελουμένας ήδη παρ' ήμίν.

"Αφοϋ δέ αίμα και χρῆμα ρωσικόν έδωκαν πολιτικήν ζωήν εις λαόν ουδέ σκεφθέντα περι άνεξαρτησίας, έξήγαγον δέ αυτόν του τέλματώδους βίου, εις όν θα έκυλίετο τις οϊδεν επί πόσους άκόμη αιώνας, και ό λαός ούτος απέβη ό άσπονδύωτατος ήμών πολέμιος, προς όν άργά ή ταχέως θα συγκρουσώμεν, άγωνιζόμενοι τόν υπέρ πάντων άγώνα, γνῶμαι ως ή «Μισείτε τους εχθρούς» της 'Εβδομάδος ου μόνον δέν είναι περιτταί, άλλά πρέπει να κερδήσωσιν έδαφος, έπαναλαμβανόμεναι καθ' έκάστην, υπό περιδικών, εφημερίδων, βιβλίων, έν δημοσίαις συναθροίσεις ή συλλόγοις, έν ιδιαίτεραις συνδιαλέξεις, έν σχολείοις, άλλά πρό πάν-

των έν τοίς σχολείοις. "Ας άφήσωμεν τους αιθεροβόχμονας θιασώτας της Βαλκανικής όμοσπονδίας άεροβατούντας να περιορώσι τόν ήλιον, γινόμενοι τή παμφηφία του "Ελληνικού λαού κωμικοί. Η όμοσπονδία τότε μόνον εσταί δυνατή, όταν έκαστος λάβη τό προσήκον διά πολέμου. διότι είνε μωρία να φαντάζεται τις ειρηνικήν και έκ φιλικής συνεννόησης διανομήν της Μακεδονίας—διότι κυρίως περι τούτου πρόκειται—γινώσκων τας υπερφιάλους και έναντίον πάσης παραδόσεως αξιώσεις των Βουλγάρων, ών ή ένεκα της έν Ευρώπη πολιτικής καταστάσεως έταμότης κατέστη άνοικονόμητος πλέον.

Συνέπεσε πρό τινος να παρατηρήσω επί της τραπέζης αιθούσης Βουλγαρικής οικίας βιβλιάριον, όπερ έκ περιεργείας έλαβον εις χείρας. Δυστυχώς τό έξώφυλλον έλιπε και δέν ήδυνήθη να γνωρίσω τις ό τίτλος του περιφήμου αυτού βιβλίου. Έκ της όλίγης όμως άναγνώσεως σελίδων, έρ' όσον επέτρεπεν ή εύπρέπεια, ένόησα ότι τό βιβλιάριον ήτο διδακτικόν και άπυθύνετο προς την τρυφεράν παιδικήν ήλικίαν. "Ανέγνων λοιπόν ύβρεις αισχράς και τερατωδώς γελοίας υπό έποψιν ιστορικήν κατά των "Ελλήνων, ους έτασεσσε κατόπιν των "Αθιγγάνων, έπαίνους δέ και θαυμασμόν και θυμίαμα υπέρ του Βουλγαρικού λαού, ούτινος την καταγωγήν άνήγε μέχρις αυτού του "Αδάμ. Διά τοιοούτου δηλητηρίου ποτίζουσι την νεολαίαν των Βούλγαροι συγγραφείς, και έκ των διακρινόμενων μάχιστα, τό δέ περιέργον είνε ότι έκ της συχνής έπαναλήψεως αι διαστρεβλώσεις της ιστορίας, αι χονδροειδεις, αι παράδοξοι διδασκαλαιο και τά πλήρη φανατισμού διδάγματα καθίστανται πεποιθήσεις και εις αυτούς τους πρώτων έξενεγκόντας αυτάς. Πρό τινων ήμερών π. χ. Βούλγαρος καθηγητής Γυμνασίου, μη διακρινόμενος επί φανατισμῶ, τούναντίον μάχιστα αγαπών να έπιδεικνύη άνεκτικότητα, συνδιαλεγόμενος μετ' έμου κατέρρινε τόν Βέρκοβιτς, Σέρβον την έθνικότητα, άλλά τροφοδοτούμενον έκ του Βουλγαρικού προύπολογισμού, ως θελήσαντα διά Βουλγαρικών άσμάτων δημωδών ν' άποδείξη τόν "Ορφέα γράψαντα Βουλγαριστι έν τι τοιοούτον. "Ο αγαθός καθηγητής δέν παρεδέχτο τούτο, ισχυρίζετο όμως έν πεποιθήσει ότι ό "Ορφεύς ήτο Βούλγαρος, έγράψε δέ μόνον "Ελληνιστί, διότι τότε επεκράτει ή "Ελληνική γλώσσα, εις ήν έγραψαν "Ανάχαρις ό Σκόθης και ό Βούλγαρος "Αριστοτέλης! "Επί τῆ παρατηρήσει μου ότι εις την εποχήν του "Ορφέως Βούλγαροι δέν υπήρχον, αιώνας πολλούς μετά ταυτα έμφανισθέντες εις την Ευρώπην, ό του Βουλγαρικού Γυμνασίου καθηγητής έμειδίασεν οικτιρμόνως επί τῆ άγνοιας και άμαθείας μου, μόλις δέ συγκατένευσεν ή σοφολογιότης του να μέ διδάξῃ,

γας Φεραίος ἢ ὁ διάδοχος τοῦ ἀειμνήστου ἐν Σφακίαις Δασκαλογιάννη. Ἦτο τὸ ἔτος 1801, ὅτε τὸν ἐπίσημον τοῦτον ὄρκον ἔδιδε καὶ δύναται τις νὰ φαντασθῆ μόνον καὶ ἀναλογισθῆ, ὅποια καὶ ὅποια ὑπέστη κατὰ τοὺς ἀποτροπαιοτέρους ἐκείνους τῆς Κρήτης χρόνους, μέρις οὐ ἔδη παντοιοτρόπως νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐργαζόμενος ἀνατέλλοντα τὸν φαισφόρον τῆς τοῦ 1821 ἔθνευσεως ἤλιον.

Ἀγαπῶν ὅμως ὁ Βασιλεὺς ἐνθέρμως τὰ γράμματα, εἰ καὶ δὲν εἶδον νὰ ὑποφέρῃ βλέπων τοὺς ὁσημέραι ἀκολαστότερον τότε ἐν τῇ πόλει διάγοντας ἑκουκουλάτους, ἠναγκάσθη νὰ προσέλθῃ ἐπὶ τινα χρόνον παραλαβῶν καὶ τοὺς δύο ἀδελφοὺς αὐτοῦ Στέφανον καὶ Ἰωάννην εἰς τὴν τότε ἐν Χανίοις δι' ἔργων τινῶν καὶ μάλιστα τοῦ πλουσίου καὶ ἐναρέτου Χατζῆ Νικολοῦ συντηρούμενην σχολήν. Εἰς ταύτην φοιτήσαντες οἱ φύσει εὐγενεῖς ἀδελφοὶ εὖρον καὶ διδασκάλους, εἰ καὶ μὴ ὑπὸσχονμένους νὰ κορέσωσι πνευματικῶς τὴν ἐκ φιλομαθείας διακαιομένην ψυχὴν αὐτῶν, οὐδὲν ἤττον πλήρεις ἐνθίου ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν τοῦ γένους ἀπαλλαγὴν καὶ σωτηρίαν. Οἱ διδάσκαλοι ἦσαν τότε, τὸ πλεῖστον ἱερεῖς, καὶ μοναχοὶ τυγχάνοντες, ἐξήπτον σὺν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τὸ φρόνημα τῶν μαθητευόντων καὶ κατήχον καὶ προήλειπον αὐτοὺς εἰς τὴν μέλλουσαν ἐθνικὴν σταδιοδρομίαν, ἐφ' ᾗ καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἐθνικοὺς συνεργάτας αὐτοὶ κατεδιώχθησαν πανταχοῦ καὶ ἐπαθον, ἐκράγησις τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐκείθεν ὁ Στέφανος Χάλης, φύσει ἠδύφρωνος ὢν, λαβὼν τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς ἐθνικῆς οὕτως εἰπεῖν μουσικῆς, ἐδιδάχθη ὑστερον, τονίζων ἐν τῇ λύρᾳ αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἦδε συνάμα, περιπαθῶς λίαν τὰ ἄβυσσα τοῦ Φεραίου ἔθνευσεως, νὰ κινήσῃ ὡς ἄλλος Ἀρίων καὶ Ἀμφίωνα τὰς ψυχὰς τῶν θρασυπλάγχθων τῆς Κυδωνίας Ριζιτῶν εἰς ἀκατάσχετον μένος καὶ δράσιν ἐθνικὴν. Ἐκ τῆς σχολῆς ἀπέλυθη ὁ τριὰς τῶν ἀδελφῶν ἕνεκα τῶν ὁσημέραι δεινομένων καιρικῶν περιστάσεων, ἠναγκάσθη νὰ τραπήῃ εἰς ἔργα βιοποριστικά. Καὶ οἱ μὲν νεώτεροι Ἰωάννης καὶ Στέφανος ἐπέδωθησαν εἰς τὴν τῶν ἰδίων κτημάτων ἐπιμέλειαν ἐν Θερσίῳ, ὁ δὲ πρεσβύτερος Βασίλειος παρέμενεν ἐν Χανίοις, τὸν νοῦν καὶ τὸν λογισμὸν ἔχων πάντοτε εἰς τὸ μέγα ἐγχείρημα, τὸ ὅποιον ἐνεπνεύσθη εἰς αὐτὸν τὸ πρῶτον κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἐν Χρυσοπηγῇ τῶν θηριωδῶν ἑκουκουλάτων κατὰ τῶν δυστήνων μοναχῶν ἐπίπτωσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ σπανίας ἐπιτηδειότητος καὶ προφυλάξεως ἐνεργῶν. Στωμύλος φύσει καὶ εὐφραδὴς ὅσον ὀλίγοι ἐκ τῶν πρωταθλητῶν ἡμῶν καὶ μετὰ μνήμης εἰς ἑπακρον πολυδέγμωνος πεπροικισμένος, ἐφ' οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς Ὄθων ὑστερον προτερήμασιν εὐχαριστούμενος προσεκάλει αὐτὸν πολλάκις εἰς συνέτευξιν καὶ ἀκρόασιν, δὲν ἠσυχάζεν ἐν Χανίοις, ἀλλ' ἠσυχάζετο ἀδιαλείπτως τοὺς ἐν αὐτοῖς προκρίτους νὰ συνδῆναι καὶ συνοῖσι οὐ μόνον πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ μάλιστα τῶν Ριζῶν καὶ τῶν Σφακιῶν προσιτώτας καὶ καπεταναίους. Δὲν εἶχεν εἰσέτι μνηθῆ εἰς τὰ τῆς

Φιλικῆς Ἑταιρίας μυστήρια καὶ εἶχεν ἤδη αὐτὸς μετ' ἄλλων τινῶν ἐγγυρίων καταρτίσει δεσμὸν πατριωτικόν, εἰς ὃν εἶχον προσχωρήσει οἱ ὁμοίως φύσεως καὶ διαθέσεως νέοι τῆς πόλεως, ἐν οἷς ὁ Γεώργιος Παπαδάκης (ὁ Ξιπάπας, πατὴρ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ι. Παπαδάκη), ὁ ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Ἰωάννου Παπαδάκη, ὁ ἰατρός Ν. Ρενιέρης (ὁ ὑστερον πρόεδρος συνελύσεως καὶ γερουσιαστής), ὁ θερμουργὸς καὶ εὐπαιδευτὸς Δανιζῆς καὶ ἄλλοι πολλοί. Πρὸς τὸν ἐπιδικώμενον δὲ ἀρχικὴν σκοπὸν ἀπεφασίσθη καὶ νὰ ἀποδηγήσῃ ὁ Χάλης ἐπ' ἐμπορίᾳ δὴθεν εἰς τὰς μεγαλοπόλεις Ἀλεξάνδρειαν, Σμύρνην καὶ Κωνσταντινούπολιν, ἐξ ὧν πλὴν τῆς μνήσεως αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐθνικῇ ἑταιρίᾳ ἐπρομηθεύθη καὶ ποσὸν τι ὄπλων, τὰ ὅποια ἀπέβησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κυδωνίας μετὰ μεγάλου μὲν καὶ βεβαίως γενικοῦ κινδύνου, ἀλλὰ καὶ ἐπιδεικτικῆς καὶ τέχνης σπανίας, ἐν ᾗ χρόνῳ οἱ δύο ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ τινες τῶν συγγενῶν διήγον ἤδη βίον κλέφτικον περιτρέχοντες τὰς Μαδάρας, ἐξ ὧν ἐπιπίπτοντες τῆδε κήκεισε ἐτιμῶρον τὴν ὑπερπελοπόννησον ἀκολασίαν τῶν ἑκουκουλάτων γιαννιτῶν.

Ἄμα τῇ ἀποβίᾳ αὐτοῦ εἰς Χανία ὁ Βασίλειος Χάλης ἀποπτάς εἰς Ριζας καὶ Σφακία ἐγένετο ἀφαντος. Τοῦτο ἐτάραξε τοὺς ἀγάδες καὶ πάραυτα ἐξεδόθησαν προκηρύξεις καὶ διαταγαὶ κειλούσαι τὴν προσέλευσιν καὶ τῶν τριῶν ἀδελφῶν ἢ τὴν παράδοσιν αὐτῶν ζώντων ἢ νεκρῶν. Ἀπεκάλουν αὐτοὺς οἱ ἀγάδες φρυκτῶντες ἀγροίους ραδιούργους (μουζεβίρ) καὶ ἀκαταΐωνας, ἀπειλοῦντας καὶ λέγοντας ὅτι παντὸς κακοῦ τὸ ὅποιον ἤθελε προκύβει αἷτιοι μόνον ἦθελον εἶναι οἱ Θερσιανοὶ Χάλιδες. Καὶ δὲν ἦπα τῶντο οἱ ἀγάδες περὶ τῆς μεγάλης δραστηριότητος καὶ ἰκανότητος τῆς τριάδος τῶν ἀδελφῶν, διότι ἡ ἀφίξις τοῦ Βασιλείου εἰς Νίμφρον Σφακιῶν παρὰ τῷ μέγα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ σημαίνει πολεμαρχικῶ ὄγκῳ τῶν Μανουσάκων ἢ Μανουσακιδῶν καὶ ἰδίᾳ τῷ συντέκνῳ καὶ προσφιλεστάτῳ αὐτῷ, ἀγαθωτάτῳ δ' ἐν πᾶσι τῆς Κρήτης ἀρχηγῷ Ἀναγνώστῳ Μανουσογιαννάκῃ, ἔθηκε τὰ θεμέλια καὶ τὴν βᾶσιν τῆς συνεγέρσεως τῆς Κρήτης ἀναμφίλεκτον δὲ ὅτι ἐνθεν μὲν ἡ Κρήτη, ἐνθεν δ' ἡ Ρούμελη ἐγένοντο αἱ δύο πτέρυγες, δι' ὧν ἦρθε εἰς ὕψος μέγα καὶ λαμπρὸν τὸ σῶμα καὶ τὸ κέντρον τῆς τοῦ ἔθνους ἐπαναστάσεως. Ἄν δὲν ἐπηρεχολοῦντο ἐπὶ τοσοῦτον ἐν Κρήτῃ οὐ μόνον οἱ ἀγριώτεροι καὶ ἀνδρειότεροι τῶν Τούρκων τῆς αυτοκρατορίας, οἱ Κρητοτούρκοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ Αἰγύπτου πρῶτον τὴν Κρήτην ἐπιδραμόντες Αἰγύπτιοι καὶ Ἀλβανοὶ ὑπὸ τὸν συνάρχοντα τοῦ Μιχμητ' Ἀλῆ Χασάν πασᾶν καὶ τὸν Χουσεῖν Βένη καὶ Μουσταφᾶν τῶν ὑστερον Κιριτλῆν = Κρητικῶν, δὲν ἤθελε πάθει ὀλίγον ἢ Πελοπόννησος ἐκ πάντων αὐτῶν, εἴαν δὲν κατεστρέφετο τέλει τὸ μέγα τῆς ἐπαναστάσεως τῶν πατέρων ἐγχείρημα. Τῆς ἐπασχολήσεως ταύτης πρωτοουργὸς ἦν ὁ ραδιούργος κατὰ ἀγάδας Χάλης Βασίλειος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. Ἡ Κρήτη, ἡ τοσοῦτον ἐπὶ αἰῶνας κατὰ τῶν Ἐνετῶν παλαιάσα, δὲν ἦτο δυνατόν μετὰ τὸσαῦτα μάλιστα

ταῦτα τῶν θηριωδῶν αὐτῆς ἀγάδων τερατοῦργήματα νὰ μὴ εἶναι ἰτοιμόφλεκτος, δὲν ἦτο δυνατόν ἐν Σφακίοις, τῇ δυσχερεστάτῳ τῆς Κρήτης ἀκρόπολει, νὰ μὴ ἦτο ἀπὸ πολλοῦ ἐπισεσωρευμένη εὐπρηστος ὕλη, καὶ μάλιστα μετὰ τὰ δεινοπαθήματα, τὰ μετὰ τὴν τοῦ Δασκαλογιάννη (ἐν ἔτει 1770) ἐπανάστασιν ἐπαλλομένη καὶ τὴν ἄλωσιν τοῦ πύργου τοῦ Ἁλιδάκη, καὶ τὰς μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ρέκτου ἐκείνου κατὰ τῶν ἑκουκουλάτων Χατζῆ Ὁσμᾶν πασᾶ θηριωδίας. Ἄλλ' ἀπηγίαιτο χεῖρ θαρραλία καὶ ἐπιτηδεία, ὅπως θέσθῃ τὴν θρυαλλίδα καὶ τὸ ἐναυσμα εἰς τὴν ἐπισεσωρευμένην πυρίτιδα καὶ ταύτην ἀναμφίλεκτως ἀγωνίζομενος πρὸ πολλοῦ ὑπέθηκεν ὁ Βασίλειος Χάλης. Εἶνε ἱστορικῶς μεμαρτυρημένον καὶ πανθομολογούμενον, ὅτι ἀπὸ τῆς ὑψώσεως τῆς σημαίας τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐν Κρήτῃ (17 Ἰουνίου 1821) μέχρι τῆς 21 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τρεῖς ἐκστρατείας κατὰ τῆς κώμης μόνον τῶν Χάλιδων Θερσίου ἐπεχείρησαν οἱ Τούρκοι, κατὰ τὴν τρίτην τῶν ὁποίων συνενωθέντες οἱ τρεῖς πασάδες τῆς νήσου, μὴ ἐχούσης τότε ἕνα γενικὸν διοικητὴν, ὁ τοῦ Ἡρακλείου Σερῖφ, ὁ τῆς Ρεθύμνης Ὁσμᾶν καὶ ὁ τῶν Χανίων Ἀπτοῦλαχ ἐφόρμησαν, ἀγὰ νὰ κἀνον καθὰ ἔβλεγον τὸ Θερσίον χέρισον (χέρσον), ὅπερ κατάρθωσαν τότε, ἀφου κατὰ τὰς δύο προτέρας ἀνετράπησαν κατασυντριβέντες, συναγεῖραντες ἀπὸ περάτων ἕως περάτων πᾶσαν τὴν Τουρκικὴν δύναμιν ἐξ 24 χιλ. ἀνδρῶν συνισταμένην, ὅπως διὰ τῆς πανστρατείας ἐπενέγκον κατὰ τῆς ἐστίας τοῦ κινήματος, τοῦ Θερσίου τῶν Χάλιδων καὶ τῶν Ριζῶν, τὸ τελευταῖον θανατηφόρον τραῦμα. Καὶ κατάρθωσαν μὲν τοῦτο διὰ τοσοῦτον φοβερὰς ὑπεροπίας καὶ παρασκευῆς οἱ Τούρκοι, ἀλλ' οἱ Χάλιδες καὶ οἱ ἄλλοι Ριζίται ὑπερβίοντες τὰ Λευκὰ ὄρη καὶ εἰσελθόντες εἰς Σφακία διετέλουν ἀγωνίζομενοι ἀνεκδότως καὶ καρτερικῶς.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἔργα τῶν Χάλιδων εἶνε ἀντικείμενον τῆς ἱστορίας τῆς τοῦ ἔθνους παλιγγενεσίας· ἐπειδὴ δὲ τοσοῦτον προεμύθησαν καὶ οἱ τρεῖς ἀδελφοί, ὅσοι καὶ οἱ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐθνεγερσίαν συντελέσαντες πατέρες ἡμῶν, διὰ τοῦτο κατ' ὀφειλὴν δικαίαν καὶ ἀπαραίτητον πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς αὐτοὺς ἔστω καὶ τόσον ἀργὰ ἢ προσήκουσα εὐλογία καὶ ὀυγνώμων ἔπαινος. Δὲν ἐπέζησεν οὔτε ὁ κάλλι καὶ ἀνδρεία διαπρέπων μικρότερος ἀδελφός, ὁ ὀρθικός Στέφανος, φονευθεὶς ἐν Μονοσακιδίῳ Κυδωνίας ἐν τῇ μάχῃ τῇ 18 Ἰουνίου 1822, συνηθίζων νὰ αἶρη μετὰ τὸν πυροβολισμὸν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ ὄχρωμάτος καὶ λαβὼν τὴν πληγὴν κατὰ μέσον τὸ μέτωπον· οὔτε ὁ μεσσιος Ἰωάννης, ὁ εὐθυτενὴς ὡς κἀπάρσος, τὸ γερὰν τῆς Κρήτης κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Καραϊσκού, ὁ ὅποιος ἐγνώρισε καὶ ἐξετίμησεν αὐτὸν, ἀποθανὼν ἐν τῇ νήσῳ Γαυδῶ ὡς γενικός ἀρχηγὸς κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Φραγκοκαστέλλου καὶ τὸ ἀτύχημα τοῦ ἐπιάρχου Χατζῆ Μιχάλη Ταϊνάρου· μόνος ὁ πρεσβύτερος καὶ πολιτικώτερος Βασίλειος ἐπέζησε καὶ εἶδεν, ἂν οὐχὶ τὴν ἐπι στενάζουσαν πολυστονον πατρίδα τοῦ τέλους ἀπηλλαγμένην, ὑπὲρ τῆς

ἀπαλλαγῆς τῆς ὁποίας καὶ ἐν ἔτει 1841 προεχειρίσθη στρατιωτικὸς ἀρχηγός, τούλαχιστον βασιλεῖον Ἑλληνικὸν ἰδρυθόμενον, τοῦ ὁποίου ἡ κυβέρνησις ἀμειβούσα τοὺς ἄθλους καὶ τοὺς ἀγῶνας ἐθουμολόγησεν αὐτὸν διὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ συνταγματάρχου καὶ τοῦ τετάρτου μῆδων φαλαγγιτικῶν τετραρχιῶν. Ἐκ τῶν ἀλληπαλλῆλων ὁμως ἀτυχημάτων καὶ ἀπωλείων τῶν τέκνων τοῦ Ἐλευθίου, Στεφάνου καὶ Νικολάου καταβληθεὶς τέλος καὶ οὗτος ὁ πολυάθλος Κρῆς, ἀπέβησεν ἐν Προνοίᾳ Ναυπλίας κατὰ Μάρτιον τοῦ 1846 ἐν βαθμῷ ὑποστρατήγου, οὕτω δὲ ὁ διακαὴς πόθος καὶ τὸ ὄνειρον αὐτοῦ, νὰ λειτουργηθῆ ὡς ἔλεγεν ἐν ἐλευθέρῳ τῷ μεγάλῳ ναφ' τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν Χανίοις, νῦν μεγάλῳ τζαμί τῆς Σπλάντζιας, δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὔτε ἐπιτρέπει νὰ πραγματοποιηθῆ μετὰ τὸσαῦτα καὶ δι' ἄλλου ἢ ἀπολιθοῦσα ὡς Μεδούσης κεφαλὴ καὶ μηδενίζουσα πάντας τοὺς ἀγῶνας τῶν Κρητῶν χριστιανικατῆ βρετανικῆ δύναμις.

Ἐκ τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν Χάλιδων, τῶν τριῶν τούλαχιστον ἀδελφῶν, οὐδεὶς ἄρην γόνος περισώθη, τῶν προσφιλοῦν ἡμῶν ἀδελφῶν Φυνδριδιδῶν καὶ Γερανωτῶν ἐκ θυγατέρων (Ἐλένης καὶ Ἄνας) τοῦ Βασιλείου ἰγόνων ὄντων, ὁ αὐτοκτονήσας δὲ πρὸ δύο καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐν Καλέπῳ φιλοπατρὶς καὶ γενναῖος ὄπλαρχηγός Ν. Ἀθανασιάδης, ὁ βαίνων πάντοτε κατ' ἔγνη τῶν Χάλιδων, ἦν ἐκ πλαγίου συγγενὴς αὐτῶν. Βεβαίως δὲ ἐν τῇ νήσῳ Κύθῳ διασώζονται Χάλιδες ἐξ ἐξαδέλφου τινός τῶν Κρητῶν πρωταθλητῶν, ριθθέντος ἐκεῖ ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν περιπετειῶν. Καὶ τὸ μὲν γένος τῶν τριῶν ἐκείνων πρωταθλητῶν τῆς Κρήτης ἀδελφῶν ἐξέλιπε δυστυχῶς, ἀλλ' ὅταν τέλος εὐδοκήσῃ ἡ θεία Πρόνοια νὰ ἔλθῃ καὶ διὰ τὴν ὑπὲρ πᾶσαν γῆν πολυάθλον Κρήτην τὸ πληρωμα τοῦ χρόνου, τότε οἱ φιλοπάτριδες Κρητῆς πρέπει νὰ ἰδρῶσιν μνημεῖον ἀναμνηστικὸν τοῦ μεγάλου ἐκείνου οἴκου κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ περιωνύμου ἀπὸ ἐνετοκρατίας διὰ τὴν ἀραιότητα τῶν γυναικῶν καὶ τὴν ἀσιτοπε διατρανωθεῖσαν φιλοπατριαν καὶ γενναιότητα τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ Θερσίου. Ἀρμόζει ἐν οὕτως ἀνεκφράστως μαχικῇ θέσει, ὅπου ἀρχομένη ἀνέρχεται διαυλακοῦσα τὰς βορείους κλιτύας τῶν λευκῶν ὄρεων μὴ τῶν ἐκπληκτικωτέρων αὐτῶν φαράγγων, τὴν ὁποῖαν τόσῳ θαυμασιῶς ὁ κ. Σπ. Παγανέλης ἐξ αὐτοψίας περιεγράψεν, ἀρμόζει λέγομεν νὰ ἐγείρωσιν οἱ ἐπίγονοι εὐγνωμονοῦντες ἐν οὕτῳ περίπτῳ καὶ περιβλέπτῳ θέσει ἐνενοτάφιον εἰς τοσοῦτον μεγαλοπράγμονας πατριώτας καὶ πρωταστάτας ἀγωνιστάς, οἷον οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Χάλιδες. Ἐκεῖ ὑπὸ τὸν ἦχον τῆς λύρας καὶ τοῦ ποιμενικοῦ αὐλοῦ οἱ Θερσιανοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ριζίται ἀναπολοῦντες τόσον ἐνδοξοῦς χρόνους, θέλουσι βεβαίως ἐμπνέονται καὶ ἐκείθεν ἀρούονται αἰσθημάτων τοιαύτης ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν πατρίδα καὶ αὐτοθυσίας, ὅποια ἡ τῶν μεγάλων πατέρων αὐτῶν.

Β. ΨΙΛΑΚΗΣ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ
ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ
ΜΑΛΑΚΑΣΙ

(Συνέχεια)

Τὸ Μέτσοβον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. — Ἦθη καὶ ἔθιμα Συράκου καὶ Καλαρριτῶν. — Πολεμιστήριον σάλπισμα Κωλέττη.

Ὅτε ἐν ἔτει 1821 ὁ Ἑλληνισμὸς συμπαρῆσεν εἰς χεῖρας τὰ ὄπλα καὶ ἐξηγέρθη πρὸς ἀνάγκτην τῆς ἐλευθερίας του καὶ ἀποτινάξιν τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, ἐκ τῶν Ἠπειρωτικῶν κοινοτήτων μόνον τὸ Μέτσοβον ἔμεινεν ἀκίνητον καὶ σχεδὸν ἀδιάφορον. Τοῦτο τινες ἀποδίδουσιν εἰς τὴν δειλίαν τῶν ἀνδρῶν του, ἀλλὰ λαμβάνουσι, διότι ἴσα ἴσα κατ' ἐκείνην περίπτῳ τὴν ἐποχὴν ὁ ὄπλαρχηγός τοῦ Μέτσου Ι. Δεληγιάννης ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Μετσοβιτῶν ἀνέκρουσε τὸν Τουρκικὸν ἀρχηγὸν Μπαράκον Νεπαράβισταν, ὅστις, ὀδηγῶν χιλιάδας Ἀλβανῶν λιποτακτούντων ἐκ Θεσσαλίας, προέθετο τὴν λεηλασίαν τοῦ Μέτσου. Τούτου ἕνεκα καὶ ἰδολορονήθη κατόπιν ὁ Δεληγιάννης ἐν ἔτει 1827 ἐν Ἰωαννίνοις ὑπὸ τινος προύχοντος Ἀλβανοῦ, μνησικακοῦντος διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνεψιῦ τοῦ πεσόντος εἰς Μέτσοβον κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Νεπαράβιστα συμπλοκῆν. Τὴν δ' ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἰωαννινῶν συμβῆσαν δολοφονίαν τοῦ Δεληγιάννη, ἐθρήνησαν οἱ Μετσοβίται διὰ τοῦ ἀκολούθου συγκινητικωτάτου μοιρολογίου :

Ἐσεῖς βουὰ τοῦ Γρεβνεοῦ καὶ πύκα τοῦ Μέτσου, Αἶμα νὰ χαμηλώσῃτε καὶ νὰ ταπεινωθῆτε, Γιὰ νὰ περᾶσ' ἡ κλεφτοურγία τὰ δύο παιδιὰ τοῦ Τσάπου, Νὰ περᾶσ' κατὰ τὸ Σταυρὸ, περᾶσ' τὰ καρσουλία, Νὰ μᾶθω ἀπ' τὰ Γιάννια πᾶνα καλὸ χαμπέρι. Ἐκεῖ χαμπέρι πῆραν πικρὸ φαρμακωμένο, Τὸν Δεληγιάννη σκότωσαν ἡ μέση ἡ τὸ παζάρι. Σὰν πῆραν δίπλα τὰ βουὰ, δίπλα τὰ κορροβόνια, Ἀρπάξουν, καίτε τὰ χωριά, διαβάταε ἔργυρῶνον.

Καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη οἱ Μετσοβίται καὶ ὡς πρὸς τὸ σῶμα καὶ ὡς πρὸς τὴν ψυχὴν ὑπερτεροῦσι πάσης ἄλλης τοῦ Μαλακασίου κοινοτήτος. Διὰ τοῦτο ἡ ἀκινήσια των αὐτῆ κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἀποδοτέα μᾶλλον εἰς τὴν θέσιν τῆς πόλεως των, ἥτις κειμένη ἐπὶ τῆς διόδου τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, εὐρίσκειτο πάντοτε κατὰ τὴν κινήσεισιν τῶν ἐχθρικῶν στρατευμάτων ὑπὸ τὴν κατάληψιν αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα καὶ ἀνομάσθη τότε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων *Τουρκόσταλον* (=στάλος, σταθμὸς Τούρκων). Τοὺς Μετσοβίτας οὔτε ὁ συμπατριώτης των καὶ ἀρχαχθοφόρος τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ Μῆτρος Πίτρας ἠδυνήθη νὰ ἐξεγείρῃ ἐν ἔτει 1820 ὑπὲρ τοῦ βεζύρου, ὅτε ἀπεκλείσθη οὗτος ὑπὸ τῶν σουλτανικῶν στρατευμάτων ἐν τῷ φρουρίῳ τῶν Ἰωαννινῶν, οὔτε κατόπιν τῷ 1822 ὁ ἀρματωλὸς τοῦ Ἀσπροποτάμου Γρηγόριος Λιακατᾶς, ὅστις ἠναγκάσθη ἕνεκα τῆς ἀποποιήσεως των ν' ἀποφασίσῃ τὴν πυρπόλησιν τοῦ Μέτσου, τὸ μὲν ἴνα ἐξαναγκάσῃ αὐτοὺς εἰς ἐξέγερσιν, τὸ δὲ ἴνα διακόψῃ τὴν μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας συγκοινωνίαν τῶν Ὄθωμανικῶν στρατευμάτων. Ἐλ-

θὼν λοιπὸν ἐστρατοπέδουσαν ἐπὶ τούτῳ μετὰ 700 ὀπαδῶν του εἰς Δοκίμην, κορυφὴν τοῦ Ζυγοῦ. Ἄλλ' οἱ Μετσοβίται ἐπρωτίησιν νὰ θυσιάζωσι χρέμητα παρὰ νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς οἰκίας των καὶ ἐξεγερθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των, καὶ κατάρθωσαν διὰ προσφοράς 2,000 γροσιῶν νὰ δολοφονηθῶν τὸν ἀρματωλόν, ὅστις πρὸς δικαιολόγησιν του ἐνώπιον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἀπετέφρωσεν ἀντὶ τοῦ Μέτσου τὴν Γότισταν καὶ τὸ Προσόλι καὶ τὸν εἰς θέσιν Πουρνάρι παρὰ τὸν Ἀρχθον σταθμὸν καὶ πύργον τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Κακῶς ἐφέρθη ἐνταῦθα ὁ Λιακατᾶς. Ἄλλὰ κακίστην συμπεριφορὰν εἰδείξαν καὶ οἱ Μετσοβίται, δι' ἧς ἀπεκαλύφθησαν πλέον ὡς δειλοί.

Ὀλοκλήρον τὸ ἐπίλοιπον Μαλακᾶσι συνειμορφώθη μετὰ τὴν Πανελλήνιον ἰδέαν, ἐπανεστᾶθησεν. Ἰδίᾳ δὲ αἱ κομποπόλεις τοῦ Συράκου καὶ τῶν Καλαρριτῶν ἀνεπέτασαν περιφανεστάτην τὴν ἐπαναστατικὴν σημαίαν, καὶ ἀφου συνέτριψαν ἰανὰς χιλιάδας ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, ὑπέστησαν τὴν ἐσχάτην ἐρήμωσιν καὶ καταστροφὴν Ἡ ἐπανάστασις τῶν δύο τούτων κομποπόλεων διοργανώθη ὑπὸ τῶν δύο περιουστᾶτων προύχοντων αὐτῶν τοῦ Συρακιώτου Κωλέττη καὶ τοῦ Καλαρριτιώτου Τουρτούρη. Ἄλλὰ πρὶν προβῶμεν εἰς τὴν περιγραφοῦν αὐτῆς, καλὸν νὰ γνωρίσωμεν τῷ ἀναγνώστῃ ἡμῶν ὅποια ἦθη καὶ ἔθιμα ἐπεκράτην τότε μεταξὺ τῶν κατοίκων ἀμφοτέρων τῶν κομποπόλεων, ὅπως εὐρησθήσων νὰ σκιαγραφήσωσιν αὐτὰ οἱ δύο ἔθνοι περιγητῆται Leake καὶ Rouquerville ἐν ἔτησι 1815 καὶ 1818.

Οἱ κάτοικοι τῶν μὲν Καλαρριτῶν συνεποσούντο εἰς 4350 τοῦ δὲ Συράκου εἰς 3500 περίπου. Δημόσιον φόρον ἐπλήρωνον ἢ μὲν πρῶτῃ τάξει γροσια 800, ἢ δὲ δευτέρᾳ γρ. 400, ἢ τρίτῃ γρ. 200, καὶ ἀπὸ τῶν 100 μέχρι τῶν 5 γροσιῶν αἱ λοιπαὶ κατώτεραι τάξεις οἱ πτωχοὶ οὐδὲν ἐπλήρωνον. Εἰς γρ. 60000 ἀνήρχετο λοιπὸν τὸ ποσὸν τὸ ὅποιον εἰσῆγετο κατ' ἔτος εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἐξ ἐκάστης τῶν δύο τούτων κοινοτήτων. Τόκοις δὲ εἶδον πρὸ τοῦ Ἀλῆ 10 % ὅταν ἠναγκάζοντο νὰ δανεισθῶσι χρέμητα, ὁ Ἀλῆς ὁμως ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς μετὰ ταῦτα νὰ δανειζώμενται ἀπὸ εὐνοουμένους του ἀνθρώπους πρὸς 12 %. Τὰς θερινὰς βοσκὰς τῶν ὄρεων των ἐνοικίαζον ἀντὶ γρ. 500 διὰ μέρος χωρητικότητος 2000 ζῶων. Τὸ εἰσόδημα τοῦτο, ἢ παρ' ἀρχαίους *ἐπιτορία* καλουμένη, προσέφερον οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔτησιον πλοῦτον εἰς τὰ ταμεῖα τῶν κοινοτήτων τούτων, ὧν αἱ τοιαῦται βοσκὰὶ μέχρι σήμερον διατηροῦνται ἀπέραντοι. Ἡ οἰκοδομὴ ἐνταῦθα ἦτο λίαν δαπανηρὰ. Ἐκαστος λίθος κομίζομενος ἐκ τοῦ λατομείου, τὸ ὁποῖον πάντοτε ἦτο μακρὰν, ἐπληρώνετο παρὰ δὲς 2 διὰ τὴν λατομίαν καὶ 6 διὰ τὴν μετακόμισιν. Ὡστε ὁ λίθος τιθέμενος ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ οἰκοδομήματος ἐστοιχίζε παρ' 10. Ὁ δὲ κομιστὴς ἔκαμνε 4 δρόμους καθ' ἡμέραν. Ἐπίσης αἱ πλάκες τῶν στεγῶν, ἐκ τῆσανο πάντοτε, ἐστοιχίζον γροσια 10 αἱ 100 μικραὶ καὶ μεγάλα. Μετεκόμιζον δὲ αὐτὰς καθὼς καὶ τοὺς λίθους αἱ πτωχαὶ γυναῖκες ἐπὶ τῶν ὄμων των, διότι τὰ λατο-

μεία έκιντο εις δύσβατα μέση. Ξύλα έπρω-
μηθούνο έκ Ματσουκίου, Μελισσουργών και
Πραμάντων τών Τουμέρκων, έκ Δοβιζιανών
και Παληοχωρίου του Συράκου και έκ του
Παντοῦρε-μάρε (=λάσος μέγα βλαχ.) του
Χαλίκι άντι 35—50 παρ. το φορτίον (ζα-
λίκι). Τά έθλια αὐτῶν ήσαν αὐστηρότατα·
οὐδ' αὐτοὶ ὁ Σιούμπασης, ὁ ἀντιπρόσωπος
τῆς διοικήσεως του Ἀλῆ πασᾶ, έτόλμα νά
έπιχειρήσῃ τι κατ' αὐτῶν ἀποινεί. Ἡσαν κύ-
ριοι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, λέγει ὁ Rou-
queville. Ἡ οἰκονομία, ἀρχή του πλούτου,
και ἡ δραστηριότης συνεκράτησαν αὐτοὺς έν
τῇ έλπίδι αἰσιωτέρου μέλλοντος. Μεθ' ὅλην
τὴν έν Εὐρώπῃ έπί έτη διαμονήν των, μεθ'
ὄλον τὸ εμπόριον και τὸν πλοῦτον αὐτῶν, ὄν-
τες ὁμως ἀρεκτά φιλοπάτριδες, ὥστε νά μὴ
μεταχειρίζονται εἰμὴ έλάχιστα εἶδη έκ του
έξωτερικοῦ, εις τὰ έργοστάσια τῶν κωμο-
πόλεων των κατεσκευάζου τοὺς σοφᾶδες και
τοὺς τάπητας, τοὺς ἀποτελοῦντας τὰ κυ-
ριώτερα σκεῦη του οἴκου των. Αἱ γυναῖκες
αὐτῶν, ὑπήκουσαι εις προαιωνίους ἀπαρ-
θάτους νόμους κατὰ τῆς πολυτελείας, ὤφει-
λον νά φοροῦν ένδύματα γερουρίου εργα-
σίας, ἄτινα αὐτὰ αὐταί, ἰδίαις χερσίν, εις τοὺς
ἀργαλειοὺς των κατεσκευάζον. Ἐθιμον, ἰ-
σχυῶν παλαιῶθεν ὡς νόμος, λέγει ὁ Leake,
ὠρίζε τὸ ὕψος διὰ τὰ ένδύματα τῶν γυναι-
κῶν. Μόνον κόσμημα περισσώτερον έπετρέ-
πο αὐταῖς τὰ μεταξεία μανθιλάκια, φο-
ρούμενα κατὰ τὰς έπιστήμιους ἡμέρας· ἀπη-
γορεύοντο δέ ρητῶς εις αὐτὰς τὰ κεντήμα-
τα, τὰ χρυσὰ νήματα, τὰ σάλια, τὰ γου-
ναρικά και τὰ βαρύτιμα ἀργυροχρυσά κοσ-
μήματα τῆς κεφαλῆς, του στήθους, τῆς ὀ-
σφύρος και τῶν χερῶν, — ἰδίᾳ μετὰ τὴν πε-
ριδιάθεισιν του Ἁγίου Κοσμαῦ, — ἄτινα ἤ-
σαν έν χρῆσει καθ' ὅλην τὴν έπίλοιπον Ἀνα-
τολίην. Οἱ έπιτρέποντες εις τὰς συζύγους
των περισσὰ κοσμήματα έθεωροῦντο ἀτιμα-
σθέντες. Ἄν δέ τις ένεδύετο τὸ χρυσοκέ-
νητον και πολυέξοδον ἀλθρακινὸν ένδυμα,
ἂν παρεξέτρεπετο τῆς οἰκογενειακῆς αὐταρ-
κειας, έθεωρεῖτο ὡς ἀμφιβόλου διαγωγῆς
και έχανε τὴν εμπιστοσύνην των συμπολι-
τῶν του. Πᾶσα γυνὴ έξωθεν τῆς γενετῆρας
αὐτῆς ὑπανδρευθεῖσα ὤρειλεν έπανερχομένη
εις τὴν πατρίδα της νά φορέσῃ τὸ πάτριον
ένδυμα. Ἐτερον δέ έθιμον, έν ισχύει έπίσης
νόμου, ὠρίζεν εις γρ. 1,000 μόνον τὴν προῖ-
κα εις τοὺς κατοίκους τῆς ἀνωτάτης τά-
ξεως, έξ ὧν παρεσκευάζοντο και τὰ νυμφικὰ
ένδύματα.

Ἰπὸ τοιούτους έλληνικωτάτους, ἢ,
μᾶλλον εἰπεῖν, σπαρτιατικοὺς θεσμοὺς έξω
οἱ κάτοικοι τῶν Βλαχικῶν κοινοτήτων Συ-
ράκου και Καλαρριτῶν, καθ' ὃν χρόνον έ-
γλυκοφέξεν εις τὸν ὀρίζοντα τῆς Ἑλλάδος τὸ
αἰχμηρόμα του εἰκοσι ένα», ὡπερ εὔρεν αὐ-
τοὺς μετὰ ὅπλα εις χεῖρας. Τὸ έχαιρέτισον
χαρμωσύνης και ἀνεπίεστατον προθυμῶτατα
έπί των ὑπερηφάνων ὀρέων των τὴν ση-
μαίαν τῆς ἐπαναστάσεως.
Εἶπομεν, ὅτι διοργανισταὶ τῆς αξιομηνη-
μονεύτου ἐπαναστάσεως των ήσαν οἱ δύο
περινοῦστατοι προῦχοντες αὐτῶν Κωλέττης
και Τουρτούρης. Ὁ Κωλέττης, ὅστις μετὰ
ταῦτα ἀνεδείχθη ὁ μέγιστος τῆς Ἑλλάδος

πολιτικός, διέτειλε κατὰ τὰς ἀρχὰς του ἰε-
ροῦ ἀγῶνος ἰατρὸς τῆς αὐλῆς του Ἀλῆ
πασᾶ και προεστὴς τῆς πατρίδος του, του
Συράκου. Νεανίας ἀκόμη ὁ ἀμύσταξ οὗτος
Βλάχος τῆς Πίνδου, ὅτε περαιώσατ' εν
Πικῇ τῆς Ἰταλίας ἰατρικὰς σπουδὰς του
ἠτοιμάζετο νά κατέλθῃ εις τὴν Ἑλλάδα,
συνέλαβεν ὑπὸ τὸ πρίσμα του νεανικοῦ έν-
θουσιασμοῦ του τὸ παρατολμῶτατον σχέ-
διον, ἵνα παρουσιασθῇ αὐτὸς ὁ έκτελεστής
τῆς διαθήκης του Ρῆγα Φερραίου. Συνέ-
γραψε λοιπὸν έκεί έν έτει 1806 ἐπαναστα-
τικὸν βιβλίον έκ 300 περίπου σελίδων ὑπὸ
τὸν τίτλον Ἑλληνικὴ Νομαρχία ἡτοι λόγος
περὶ Ἑλευθερίας κλπ., ὡπερ εἰτύωσε, και
έφερε μεθ' ἑαυτοῦ εις Ἰωάννινα πολλὰ ἀν-
τίτυπα έξ αὐτοῦ έντός κιβωτιῶν. Κατὰ τὸ
έπόμενον έτος ἀνέλθων εις Συράκων και Κα-
λαρριτας, διεκονίσατε τὸν σκοπὸν του εις
τὸν Τουρτούρη, έν τῇ οἰκίᾳ του οἴοιου
κρυφίως μετεκόμισε και τινὰ ἐπαναστατικὰ
βιβλία του. Ἄλλ' ὁ συνετός προῦχων τῶν
Καλαρριτῶν καταδείξας τὴν ἄσυνείαν του
पुरετώδους ἱατροῦ, κατέστρεψε διὰ νυκτὸς
ὅλα τὰ έν τῇ οἰκίᾳ του ὑπάρχοντα ἀντί-
τυπα. Και έκ τῶν έν Ἰωαννίνοις δέ ἐναπο-
τεθειμένων πολὺ ὀλίγα διεσώθησαν μετὰ
ταῦτα. Τὸ βιβλίον του αὐτοῦ ἀφιεροῦ ὁ Κω-
λέττης δι' ένθουσιαστικῆς και συγκινητι-
κῆς προσλαλιᾶς εις τὸν τύμβον του έννομά-
τορος Ρῆγα. Ἀρχεται δ' ἐπικαλομένο; ἐμ-
παθέστατα τὰς οικίας των προπατόρων και
μετὰ πурετώδους πατριωτισμοῦ διδάσκων
τί έστιν Ἑλευθερία περιγράφει τὰ ἡρωικὰ
τῶν προγόνων κατορθώματα και ἐκθειάζει
τοὺς κατὰ τὸ Ἀλῆ πασᾶ πολέμους τῶν
Σουλιωτῶν και τὰς ὑπέρ Ἑλευθερώσεως του
Γένους πατριωτικωτάτας ἐνεργείας του Ρῆ-
γα, προσκαλεῖ δέ τοὺς Ἑλληνας πάντας εις
μίμησιν αὐτῶν. «Ἡ Ἑλευθερία, ὦ Ἑλλη-
νες, κρᾶζει, εις ἡμᾶς εἶνε ὅ,τι ἡ ὄρασις εις
τοὺς ὀφθαλμούς... Ἡ Ἑλευθερία εἶνε ἀναγ-
καιότερα και ἀπὸ τὴν ἰδιαν ὑπαρξῆν εις τὸν
ἄνθρωπον!... Αὐτὴ καθιστᾷ τὴν ζωὴν γλυ-
καίαν και αἰσθητήν, αὐτὴ γεννᾷ τοὺς διαυ-
θεντεῦτάς τῆς πατρίδος, τοὺς νομοδότας,
τοὺς ἐναρέτους, τοὺς σοφοὺς, τοὺς έπιστή-
μονας, τοὺς τεχνίτας και έν γένει τοὺς με-
γάλους ἀνδρας... Οἱ ἀγῶνες τῶν Σουλιω-
τῶν κατὰ τῶν τυράνων τῆς Ἡπείρου ἀρ-
κετὰ ἀποδεικνύουσιν εις ἡμᾶς και εις κάθε
ἄλλον, ὅτι ἡ Ἑλλάς γεννᾷ ἀκόμη Λεωνί-
δας και Θεμιστοκλεῖς. ... Ἡ Ἑλλάς οὐχί!
οὐχί! δέν εἶνε πάντως ἑστέρημένη ἀπὸ με-
γάλους ἀνθρώπων... Ἐπρεπε βεβαίως νά
έξῃ ὁ Θεουκιδίδης ἢ ὁ Ξενοφῶν διὰ νά
γράφῃ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν τῶν πολέμων
τῶν Σουλιωτῶν... Τίς ἄλλη δέ, παρακα-
λῶ, ἠμποροῦσε νά ἦνε ἡ αἰτία των τόσων
κατορθωμάτων αὐτῶν, εἰμὴ ὁ έρωσ τῆς ἑ-
λευθερίας ζωῆς; Μῆπως δέν ἦτον και ἄλλα
χωρία εις τὴν Ἡπείρου ἄξια και ἐναντιω-
θοῦν του τυράνου; διατὶ τάχατες κλίουν
τὸν αὐχένα; και δέν ἦτον ἴσως και μεγα-
λείτερα και εις τὴν ἰδίαν καλὴν τοποθεσίαν
καθὼς τὸ Σουλι; Αἱ! φανερά εἶνε, ἀδελφοί
μου, ἡ αἰτία. Ὅσα ὑπεδουλώθησαν παρ'
αὐτοῦ ἦτον και πρότερον ὑποδουλωμένα,
και μόνον ἄλλαξαν τυράνον. Τὸ Σουλι ὀ-

μως, μόνον τὸ Σουλι, δέν ὑποτάσσεται, ἀλλ'
ἀψηφεί τὸν τυράνον ὅσον ἀγαπᾷ τὴν ἑλευ-
θερίαν του, τὴν πολεμεῖ, τὸν νικᾷ και τὸν
καταπατεῖ μετὰ τοὺς πόδας του. Εἰς αὐτὸ
λοιπὸν ἄς στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμούς των οἱ
δουλοί, διὰ νά καταπεισθοῦν εις τὰ τέρα-
τουργήματα τῆς Ἑλευθερίας. Εἰς αὐτὸ θέ-
λου ἰδεῖ ένθουσιασμένους ἀπὸ τὸν θεὸν ἔ-
ρωτα τῆς Ἑλευθερίας και τῆς πατρίδος οὐ
μόνον τοὺς ἀνδρας και νέους, ἀλλὰ και τοὺς
γέροντας, και τὰ παιδία, και αὐτὰς τὰς
ἰδίας γυναῖκας!»
Μετὰ ταῦτα ἀναπτύσσων διὰ μακρῶν τί
έστι πατρίς, και διατρέχων τὴν ἱστορίαν
τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς ἰδρύσεως τῆς Βυ-
ζαντινῆς αυτοκρατορίας, δριμύτατα ἐπιτί-
θεται κατὰ του ἱερατείου, ὡπερ θεωρεῖ αἴ-
τιον τῆς καταπτώσεως του Ἑλληνισμοῦ.
Περιγράφων ἐπιτα λεπτομερῶς τὴν Ὀθω-
μανικὴν διοίκησιν και ἰδίως τὴν ἀθλια κα-
τάστασιν τῶν Ἑλλήνων, και κηρύττων ὅτι
δύο αἰτια εἶνε ὅπου μέχρι σήμερον φυλάτ-
τουσι τὴν Ἑλλάδα δεδεμένην εις τὰς ἀλύ-
τους τῆς τυραννίας, τὸ ἀμαθὲς ἱερατεῖον και
ἡ ἀποουσία τῶν ἀρίστων συμπολιτῶν, κη-
ρότατα ἐλέγχει τὰ ἐλαττώματα του πα-
ραγνωρίζοντες τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ κλη-
ρου, και μετὰ δακρύων παρακαλῶν τοὺς
σοφοὺς και ἐναρέτους ἀνδρας, ὅπου φέρουσι
τὸ σεβᾶσμον ένδυμα τῆς ἱερωσύνης νά τὸν
συγχαρῶσιν ἂν με ἄραον τὸλμην ἀποπα-
σιζει νά ἐλέγξῃ αὐστηρῶς τοὺς ἀναξίους και
ἀμαθεῖς καλογήρους, και ἀποδειξῇ με γεω-
μετρικὴν βεβαιότητα τὸ πόσον κακὸν προ-
ξενουσι τὴν σήμερον εις τὴν Ἑλλάδα, ἐπί
τέλους ἀναφορῶν! «Ὡ γλυκύτατε, Ἰησοῦ!
ὦ δικαιο! Ἀπόστολοι! ὦ φιλόσοφοι πατέ-
ρες! ποῦ εἶσθε τὴν σήμερον εις τὴν ἐκτέλε-
σιν τοῦ σκοποῦ του ἐργαζόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ
κρυφίως ὡς πάντες οἱ ἐταῖροι τῆς Φιλικῆς,
ἧς κατέστη και αὐτὸς μέλος ἀμέσως έν Ἰω-
αννίνοις. Ἐκτός των ἄλλων ὑπὲρ τῆς πα-
τρίδος ἐργασιῶν του, προσεπέθηκε, ὡς εἰ-
δομεν, τοσάκις νά δολοφονῆσῃ τὸν Ἀλῆ
πασᾶν και νά φέρῃ εις Ἰωάννινα τὰ ἐπανα-
στατικὰ σώματα των Σουλιωτῶν. Ἀλλὰ τὸ
μέγιστον πάντων των πρώτων τούτων ἐρ-
γῶν του ἦτο ἡ αξιοσημείωτος ἐπανάστασις
του Συράκου και των Καλαρριτῶν.
(Ἐπιτα συνέχια) Κ. Δ. ΚΡΕΤΑΛΛΑΞ

και φεύγουσιν εις τὰ βουνά και εις τὰ δάση
διὰ νά διασθεντεύσουν τὴν ἑλευθερίαν των.
Και περιγράφων τὸ πολεμικὸν ἦθος των Ἑλ-
λήνων, τὴν έν τῇ οἰκίᾳ ἐκάστου συγκεν-
τρωσιν δύο ἢ τριῶν ὄπλων, σημαίνει ἐπί τέ-
λους τὸν πολεμιστήριον παῖδα. «Μὴν βρα-
δύνητε λοιπὸν, ὦ ἀγαπητοί, τὴν ὑπόθεσιν·
ἄς ξεσπαθῶσωμεν μίαν φορὰν και τὸ πρᾶγ-
μα θέλει ἔλθῃ μόνον του εις τὸ τέλος! Μὴ
σᾶς πλανήσουν τὰ ταξίματα των ἐπιτρόπων
και ἀποστόλων των ξένων Βασιλείων!...
Ἡγγικεν ἡ ὄρα, ὦ ἀδελφοί, τῆς Ἑλευθερώ-
σεως τῆς πατρίδος μας! τὸ τέλος των τυ-
ράνων εἶνε πασιδηλον!... Ὡ Ἑλληνες! οἱ
ποταμοὶ αἵματος των συγγενῶν μας και φί-
λων μας, ὅπου ἐχύθησαν ἀπὸ τὸ ὀθωμανι-
κὸν σπαθὶ ζητοῦσιν ἐκδίκησιν, τόσοι ἄλλοι
ὅπου μέλλουσι νά χυθοῦν ζητοῦν βοήθειαν·
ἀλλοίμονον λοιπὸν εις τὰ ἀπρόσκετα πνεύ-
ματα και μακάριοι οἱ συνδρομηταί! Ναι,
ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἀκόμη μίαν φορὰν
διὰ πάντα σᾶς τὸ ένθυμῶ, ὅτι ὁ καιρὸς τῆς
δόξης ἐφθάσε, και κάθε μικρὰ ἀναβολὴ εἶνε
κατὰ πολλὰ ἐπιζήμιος. Ἄς τρέξωμεν λοι-
πὸν ὅλοι μας, και ὅλοι μας! πρὸς κοινὴν ὠ-
φελίαν, και ἀμποτες κελῶ σὺν τοῖς λοιποῖς
φιλογενεῖαι μου νά ἀξιώθῃ ὀγλήγορα νά χύσω
τὸ αἷμά μου διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς γλυ-
κυτάτης μου Πατρίδος, και νά αἰσθανθῶ-
μεν ὅλοι μας ἡ τὴν χαρὰν του Θεμιστοκλε-
ους ἡ τὴν χαρὰν του Ἐπαμεινῶνδου!»
Τοιοῦτον ἦτο τὸ πολεμιστήριον αὐτοῦ σάλ-
πισμα του μεγαλεπήδου Κωλέττη, πολὺ
παράτολμον και πολὺ πρόωρον, διὰ τοῦτο
και παρημποδισε τὴν διάδοσιν αὐτοῦ ὁ συνετός
Τουρτούρης. Ὁ δέ Κωλέττης δέν δυσπρε-
στήθη έκ τούτου, οὐδ' ἀπεθάρρυνθη. Ἀπε-
ναντίας σφοδρότερος ἐπέδρθη εις τὴν ἐκτέλε-
σιν τοῦ σκοποῦ του ἐργαζόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ
κρυφίως ὡς πάντες οἱ ἐταῖροι τῆς Φιλικῆς,
ἧς κατέστη και αὐτὸς μέλος ἀμέσως έν Ἰω-
αννίνοις. Ἐκτός των ἄλλων ὑπὲρ τῆς πα-
τρίδος ἐργασιῶν του, προσεπέθηκε, ὡς εἰ-
δομεν, τοσάκις νά δολοφονῆσῃ τὸν Ἀλῆ
πασᾶν και νά φέρῃ εις Ἰωάννινα τὰ ἐπανα-
στατικὰ σώματα των Σουλιωτῶν. Ἀλλὰ τὸ
μέγιστον πάντων των πρώτων τούτων ἐρ-
γῶν του ἦτο ἡ αξιοσημείωτος ἐπανάστασις
του Συράκου και των Καλαρριτῶν.
(Ἐπιτα συνέχια) Κ. Δ. ΚΡΕΤΑΛΛΑΞ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ ANNA
(Δεῦτη ἡμέρα)
(Τέλος)

Ὁκτώβριος.— Ἡ μητέρα μου κινδυνεύει,
ἐάν δέ κρινῶ έκ τῆς ἀπελπισίας, ἧτις ζωγρα-
φεῖται ἐπί του προσώπου του πατρός μου,
τῆς παντελοῦς ἀφώνιας του ἱατροῦ και τῆς
ἐλεύσεως τῆς ἀδελφῆς μου, ἡ προσφιλεῖς μη-
τέρα μου... ὦ, εἶνε φρικᾶδες!... Ὁ πατήρ
μου ἐπιμένει... ἡ Ἄννα μου ἄσθενει...
Ἴδου πῶς μ' εὔρισκετε, προσφιλεῖς σελίδες,
ἄς μετὰ τόσης χαρᾶς, τόσων ὀνείρων και
ἐλπίδων ἤρχισα!... Ἴδου εις ποῖαν τρομε-
ρὰν ἀνήκουστον βᾶσανον μ' εὔρισκετε ἐρ-
μιμμένον μετὰ τόσον χρόνον σιωπῆς και λη-
θης, έκ τῆς μεγάλης ἀπελπισίας μου διὰ
τὴν στέρνησιν του φωτός, ὡπερ μοὶ ἐδίθε τὴν
ἐλπίδα και τὸ θάρρος νά σᾶς ἀτειζῶ συ-
χνὰ ἄλλοτε, ὦ! μόναι σύντροφοι του πόνου
μου! Τώρα τί θέλετε νά σᾶς εἰπω;... ὅτι
και ἡ ἰδιὴ μου ζωὴ ἤρξατο φθίνουσα, ἑ-
κλείπουσα, σβενυμένη;... ἢ ὅτι θά κατέ-
στρεφον ταύτην ἰδίᾳ χερσὶ, ἀφοῦ μοὶ εἶνε
ἀφόρητος, ἄχρηστος πλέον, ἐάν ὁ Θεὸς δέν
μὲ ἐλυπέτο;... Ὅτε τὸ πρώτον ἐπανεῖδον
τὴν ἀδελφὴν μου ἀνεθάρρασα, πλὴν πόσον
μαρὸς ἦμην!... Ἡτο δυνατὸν ν' ἀμφιβάλ-
ω και πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου,
παρ' ὅλην τὴν ἀφοσίωσιν της πρὸς ἐμέ, ὅ
ἀντεστρατευέτο κατὰ τῆς θαλήσεως των γο-
νείων και έν τοιοῦτω μάλιστα ζητηματι;...
Οὔτω λοιπὸν μένω μόνος, ἄνευ τῆς ἐλαχί-
στης ἐλπίδος, ἐρημος... Τί πρέπει νά πρά-
ξω; Ὅ,τι δῆποτε και ἂν σκεφθῶ τέρμα ἔ-
χει τὴν ἀπελπισίαν. Νά παρακούσω τὸν πα-
τέρα μου και νά σπεισῶ δι' ἐνὸς φιλήματος
ν' ἀποδώσω τὴν φεύγουσαν ζωὴν πρὸς ἐκεί-
νην, ἧτις εἶνε τὸ πᾶν δι' ἐμέ, γενόμενος οὗτω
ἐνοχος του φρικωδέστερου ἐγκλήματος;...
Νά τὸν ὑπακούσω και νά δώσω τὴν
χειρᾶ μου πρὸς τὴν ἐκλεκτὴν του, θυσιάζων
ἀπανθρώπως, θρηωδῶς τὸ λαμπρότερον πλά-
σμα τῆς φύσεως, ὡπερ λατρεύω πλειότερον
και του Θεοῦ μου αὐτοῦ;... Νά δώσω πέρας
εις τὰ δεινὰ μου ἀποστελλῶν τὴν βαρυσάλ-
γουσαν ψυχὴν μου πρὸς τὸ μόνον καταφύ-
γιον, ὡπερ μοὶ ἀπομένει, τὴν αἰωνιότητα,
ἀψηφῶν και φιλοστοργίαν, και ἔρωτα και
πάντα;... Τί νά κάμω; Τίτι τροφὴν θά
σωθῶ τῆς ζάλης αὐτῆς, ἧτις περιστρέφει τὴν
κεφαλὴν μου, σκοτιζεῖ τὸν νοῦν μου, πῆζει
τὴν καρδίαν μου;... Ἄχ! διατὶ ν' ἀντέχω
εἰσέτι έν τῇ πάλῃ ταύτῃ;...
Ὁκτώβριος.— Εἶνε ἀνήκουστον!... πλὴν
σῖγησον, ἄρες τὰς ἀνασωνήσεις... ὅ,τι και
ἂν εἶπες, μάτην... Οὐδ' οἱ στεναγμοί, οὐδὲ
τὰ δάκρυα ἀπηλιπισμένης καρδίας, καρδίας
κατασυντριβείσης ἐντελῶς πλέον, οὐδέν, οὐδέν
ὠφελεῖ... Ὅπου και ἂν στρέψω τὸ βλέμμα,
χάινει ἀχανές, μέγα βίραθρον, ὡπερ ἰλιγγῶ
και ν' ἀτεινῶ μόνον... Τὸ πᾶν εἶνε ἀδιά-
φορον πλέον δι' ἐμέ... Οὐδ' ἐλπίς μοὶ ἀ-
πομένει πλέον... Τὸ πᾶν ἐξέλιπε.
Σὺ δ' ἔξαισον πλάσμα, τόσον παραφό-
ρος λατρευθέν, σὺ, ἧς δέν τολμῶ πλέον νά
ὀνομάσω, σὺ, ἧς τὸ δυστυχές τέλος θέλει με
βαρύνει και έν αὐτῇ τῇ αἰωνιότητι, ἀπά-
λειψόν με τῆς καρδίας σου, ἦν τόσον φρικῶ-
δᾶς ἐμίαναι, και καταράσθητι τὸν ἀνηλέεστε-
ρον τὸν ἐπὶ γῆς δολοφῶνα!...
Οὐδέν πλέον ἔχω τὸ δικαίωμα νά προσ-
θέσω εις τὰς σελίδας ταύτας. Μετὰ τὸ ἀπε-
χθές, τὸ βδελυρὸν και ἀνόσιον ἐγκλημα, ὡπερ
πρὸ μικροῦ ἐξετέλεσα, ἀηδιάζω ἐμαυτόν, και
δέν εἶμαι ἄξιος πλέον ἡ χλεύης και ἐμπτυ-
σμοῦ... και δέν τολμῶ πλέον οὐδὲ νά στε-
νάξω, οὐδὲ νά κλυτῶ διὰ σέ, ἰτυχῆς ὑπαρ-
ξίς!... Ριγῶ, φρικῶ, τρέμω και ν' ἀνασύρω
τὸ ἐγκόλιον, ὡπερ πάντοτε τοσοῦτον με κα-
θῆδνε, τοσοῦτον με ὑπεστηρίζεν έν τῇ δυσ-
τυχίᾳ ἄλλοτε... Αἰσθάνομαι ἐμαυτόν πολὺ
ἐνοχον και σεοτοδινῶ, φανταζόμενος μόνον
πῶς θά δυνθῶ ν' ἀτεινω τὴν θεῖαν μορ-

φήν σου, ὅταν ἐνταμωθῶμεν ἐκεῖ ἐπάνω!
Βαθῶ, πυκνὸν σκότος με περιβάλλει και πα-
ραλύω ὅλος, σκεπτόμενος, ὅτι οὐδὲ τὴν συγ-
γνώμην σου δύναμαι πλέον νά αἰτήσω, ὡ
ταλαιπώρος κόρη, τόσον ἰπανάθρώπως προ-
δοθεῖσα!... Ὅποσον ἀπεχθές θέαμα!... Αὐτὸ
λοιπὸν, θεέ μου, ἐπέπρωτο νά εἶνε τὸ τέλος
του ὀνείρου, εις ὃ ἀπείρωσα τὴν ζωὴν μου!...
Ἄχ! τί ἠδυνάμην ὁμως νά πράξω;... Ἐάν
ἐβλεπες τὴν μητέρα μου, δύστηνος κόρη, νά
μὲ παρακαλῇ δακρύουσα, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ
ψυχὴ ἀφίπτατο των προσφιλῶν χυλίων της...
ὦ! εἶθε νά μὴ ἐγεννώμην ποτε! ὦ! διατὶ
νά μὴ πέσω ἄπνους, ὅτε ἐξιστόμισα τὰς λέ-
ξεις ἐκείνας; Ἄ μητέρα, μὴ κλαῖς, θά σ' ἀ-
κούσω, σ' ὀρκίζομαι!... Πλὴν ὅσον ἱερός και
ἂν εἶνε ὁ ὄρκος μου, δέν θά προφθῶω νά τὸν
έκτελέσω· ὁ θάνατος θέλει με προλάβει. Ἴδου
ποῖα ἄκατις ἀνακουφίσεως ἤδυνει ἐτι τὴν ἀ-
παυθῆσασαν καρδίαν μου...
2 Νοεμβρίου 1890.
Ἀγαπητέ,
Ἄχ! πῶς θά κατορθώσω μετὰ τοιαύτην
σκληρὰν δοκιμασίαν νά σοὶ γράψω λεπτομε-
ρῶς περὶ ὄλων, κατὰ τὴν θερμὴν παράκλη-
σιν σου, ἀφοῦ οὕτω μόνον δύνασαι νά πα-
ρηγορηθῆς, ἔχων τὴν ὑπερτάτην δυστυχίαν
νά μὴ δύνασαι νά ἦσαι πλῆσιον μας, ὡς
γράφεις;... Διατέλω εις τοιαύτην νευρικὴν
ταραχὴν, εἶμαι τόσον συγκεκινημένη, ὥστε
ἀμφιβάλω... Ἄγεινότερος πόνος τῆς ἀ-
πωλείας μητρός δέν γίνεται! Οὐδ' ἡ πλη-
θος των δακρύων, ἄτινα ἀπὸ δέκα ἡδὴ ἡμε-
ρῶν χύνομεν, οὐδ' οἱ ὀδυρνοὶ και θρήνοι δύν-
νανται τί ἐπὶ τῆς βαρυσυνθροῦσης καρδίας
μας. Ἡ καυμένη ἡ μητέρα!... δέν ἔπαυσε
νά σέ ζητῇ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς
της... Ἐάν τὴν ἐβλεπες! Ὡ! παρ' ὅλην
τὴν ἀνακούφισιν, ἦν αἰσθάνεται ἡ βαρυσάλ-
γης καρδία μου, διότι ἤμην πλῆσιον της και
τὴν ἐπεριπούησιν μόνῃ, λαβούσα τὴν εὐ-
λογίαν της κατὰ τὴν ὑστάτην στιγμὴν της,
πολλάκις στεναζόουσα εὐχομαι νά μὴ ὑπῆρ-
χον... Δυστυχισμένη μητέρα!... πῶς εἶχε
γίνει! Δέν εἶχεν ἀπομείνει, Ἡλία μου, ἡ
σκελετός ἐντελῶς και σοῦ ἐξέσχιζε τὴν καρ-
διά... Ἄλλοίμονον! πῶς νά χαθῇ τόσον
καλὴ, τόσον γλυκεῖα ποῦ ἦτο;... Ποτὲ δέν
θά τὴν λησμονῆσω! Ποτὲ δέν θά παύσω νά
κλαίω δι' αὐτήν, και πάντοτε, Θεέ μου, θά
φρικῶ ὅταν ἀναλογίζομαι τὴν στιγμὴν καθ'
ἣν αἱ ψυχραὶ χεῖρες της, μόλις δυνάμεναι
νά κινήθωσιν, ἔφερον τὰς κεφαλὰς του πα-
τρός, του Δημητρίου και ἐμοῦ έν τῇ κόλφῃ
της, έν τῇ κόλφῃ ἐκείνῃ ὅστις τόσον φιλο-
στόργως μ' ἐγαλούχησεν, ἡ δέ ἀσθενεστάτη
φωνὴ της ἤδεν και ἡσύχως ἐστῆναξε: Ἄ μὴ
μὲ ξεχᾶστε, ὅπως και ἔγῶ δέν θά παύσω νά
παρακαλῶ γιὰ τὴν ευτυχία σας και ἐκεῖ ὀ-
πον πᾶω τώρα... ἄλλὰ και νά μὴ λυπη-
θῆτε ποτέ, ἐτσι θέλει ὁ Θεός· ἀμαρτάνει
λοιπὸν πολὺ ἐκείνος ποῦ δέν παύει νά εὐρί-
σκη ἀνυπόφορη τὴν ἐκτέλεσι τῆς θαλήσεως
του. Ἄχ! πόσο σᾶς ἀγαποῦσα... Δημήτηρ
μου, τὸν πατέρα σου μὴ τὸν πικρᾶνός, σ'
ἀγαπᾷ πολύ. Τί κρῖμα νά λείπη ἀπὸ κοντὰ
μου ὁ Ἡλίας μου... Ἄγγελε, σ' ἀφήνω...

τά παιδιά μας... τα παιδιά μας!» Και η ψυχή της απέπη, και η άγγελική ψυχή της λατρευτής μητρός μας, ήτις ούδεν άλλο έγνώρισεν εν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἢ τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν προσφιλή οικογένειάν της μόνον, καὶ ἡ εὐγενής ψυχὴ της ἀφῆκε τὸ ξηρὸν πλέον σῶμά της καὶ ἀπῆλθε πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Πολυευσεπλάγγου!... καὶ ἔμεινα ἐκεῖ, ἐν τῷ κόλπῳ ὅστις μοὶ ἔδωκε τὴν ζωὴν, κλαίουσα, στεναζούσα, κοπιώμενη, καλοῦσα τὴν μητέρα μου, ἥτις ἀλλοίμονον, δὲν με ἤκουε πλέον, ὡρας, ὡρας πολλάς... ἀλλ' ἡ σκληρότης τῶν ἀνθρώπων με ἀφήρησεν ἐκείθεν καὶ ἀμειλίχως, ἐκώφευσεν εἰς τὰς μετὰ θαλάσσιον θάλασσαν παρακλήσεις μου... Τί συμφορά, Ἡλία μου! ὦ! δὲν τὴν ὑποφέρω! Καὶ νὰ μὴ εἶσαι πλησίον μου, ἐνῶ ἔχομεν ὅλοι τὴν ἀνάγκην σου!... Ὁ δυστυχὴς πατέρας δὲν παύει νὰ στεναζέῃ, ἀλλ' ὅ,τι ἰδίως μοὶ σπαράσσει τὴν καρδίαν εἶνε ὁ ταλαίπωρος Δημήτριος... Ἄφρονος, καθηλωμένος ἐπὶ τινος ἔδρας πρὸ τοῦ γραφείου του, με τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τινων τεμαχίων χάρτου, κάτωχρος, με ὄμματα πλήρη θαλάσσιων, χωρὶς ὅμως νὰ δύνανται ταῦτα νὰ ῥέωσι, φρίσσει ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, στεναζών ἀκαταπαύτως... Φαίνεται ὅτι ἐπλανήθημεν ὡς πρὸς τὸν ἔρωτά του βασισθέντες εἰς τὸ ἐπιπόλειον ὅπερ ἐχαρκτηρίζε τὸ παρελθόν του, καὶ φοβοῦμαι πολὺ... Ἡ Ἄννα κινδυνεῖ. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἡ δυστυχὴς μητέρα ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου της κατὰ προτροπὴν τοῦ πατέρα προσεκάλεσε τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὸν ἐπίσημο νὰ ὀρκισθῆ ὅτι θὰ συνανίστη εἰς τὸν μετὰ τῆς Σοφίας γάμον. Γνωρίζεις τί ἀδυναμίαν εἶχεν ὁ Δημήτριος εἰς τὴν μητέρα. Δὲν ἠδυνήθη λοιπὸν ν' ἀντιβῆ εἰς τὰ δάκρυα τῆς ψυχορραγούσης καὶ ὑπεσχεθῆ... ἀπ' ἐκείνης ὅμως τῆς ἡμέρας δὲν ζῆ ἢ δὲν στεναζέῃ... Τώρα κατεβλήθη ἐντελὸς καὶ οὔτε γνωρίζεται πλέον. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς λυπηθῆ. Ἀλλὰ καὶ ὁ πατέρας φαίνεται ὅτι ἔχει ἰσχυροὺς λόγους ἀποστεργῶν τὸ συνοικεῖσιον μετὰ τῆς Ἄννας οὐχὶ δε, ὡς φρονεῖ, μόνον τὸν ἐγωισμόν του, διότι ἡ μητέρα μίαν ἡμέραν πρὸ τοῦ θανάτου της ἰδοὺ τί μοὶ ἔλεγε: «Φεύγω πολὺ πικραμένη διότι ὁ Δημήτριος μου πιέζεται σκληρῶς, ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ σου μ' ἔπεισε τόσο πολὺ, ὅτι ὁ γάμος του με τὴν Σοφίαν εἶνε τὸ μόνον καλὸν του, ὥστε... ἄχ! ἄς μπορούσα νὰ ζήσω λίγο ἀκόμη καὶ ὁ καιρὸς ὅλα θὰ τὰ διώρθωσω, τώρα...» Τρέμω, Ἡλία μου, καὶ τὰ δάκρυα δὲν μ' ἀφίρουν νὰ ἐξακολουθήσω.

Μὴ ἀμελεῖς νὰ γράφῃς συχνὰ εἰς τὴν ἀγαπῶσάν σε σύζυγον

Ἐλπίδα

8 Νοεμβρίου 1890

Ἀγαπητέ,

Πρέπει νὰ ἔλθῃς μεγάλη συμφορά μᾶς ἀπειλεῖ πάλιν καὶ μόνη δὲν ἀντέχω. Ἡ μελαγχολία τοῦ πατέρα με στενοχωρεῖ πολὺ, ἢ δὲ κατὰστάσις τοῦ Δημητρίου με ἀπελπίζει. Χθὲς τὸ ἔσπερας ἦλθεν ὁ παπᾶ Χρύσανθος εἰς τὸ σπίτι φαντάζεσαι τὸ μέγε-

θος τῆς ἀπελπισίας του, διὰ νὰ τολμήσῃ νὰ παρουσιασθῆ πρὸ τοῦ πατρός. Ἐκλαίει ἢ γλυκεῖα δὲ καὶ συμπαθητικὴ μορφή του με συνεκίνησε τόσο, ὥστε ἔκλαιον καὶ ἐγὼ μαζὺ του. Κατ' ἀρχὰς ἔδιστασα, ἀλλ' εἶτα ὑπεχώρησα πρὸ τοῦ ναλοκίχθου βλέμματός του καὶ τοῦ εἰς ἄκρον θλιβεροῦ τόνου τῆς φωνῆς του, καὶ τὸν ὠδήγησα πρὸ τοῦ πατρός μου. «Κόριε, τῷ εἶπε μελιχρῶς καὶ λιαν συγκεκινημένος εὐθὺς ὅτε τὸν εἶδεν, ὀμιλῶ πρὸς πατέρα, δὲν αἰσθάνομαι λοιπὸν τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογήσω τὴν διαγωγὴν μου, ἀλλως τε εἶμαι τόσο τεταραγμένος, τόσο καλισμένος, ὥστε καὶ ἐάν μοι ἐπιβάλλητε τοῦτο, δὲν θὰ κωτορθώσω νὰ τὸ πράξω... Τὰ δάκρυα γέροντος λειτουργοῦ τοῦ Ἰψίστου, πατρός κινδυνεύοντος ν' ἀπολέσῃ ὅ,τι τιμαλφὸς κέκτηται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, πρέπει νὰ σᾶς κήψωσιν ἐπὶ τέλος. Πατέρα, ἐάν τὸ τέκνον σου κατὰ τὴν ὑστάτην στιγμὴν του σοὶ ἐζητεῖ μετὰ θαλάσσιον ὡς τελευταίαν χάριν ν' ἀποχαιρέτησῃ, ἄλλοίμονον διὰ παντός! τὸ ὄν οὐτινος ὁ ἔρωσ τὸ φέρει εἰς τὸν τάφον, τί θὰ ἐπραττες;... Ὁ,τι σὺ, σεβάσμιε γέρον! ἀπάντησεν ὁ πατήρ μου, καὶ τὰ δάκρυα ἐπλημμύρησαν τὸν ἐρρητιδωμένον πρόσωπόν του. Εἶτα με παρεκάλεισε καὶ ἔφερα παρ' αὐτῷ τὸν Δημήτριον. Ἐγὼ αὐτὸς θὰ ὠδήγουν τὸν υἱόν μου πρὸς τὴν ἀτυχὴ κόρην σου, ἀλλὰ μοὶ εἶναι ἀδύνατον. Πηγαίνετε ἐν τῇ ἀμέτρῳ δὲ θλίψει σας μὴ λησμονήσητε νὰ ζητήσητε συγγνώμην δι' ἕνα δυστυχὴ πατέρα, ὅστις, οὐχὶ ἐκ σκληρότητος ἢ ἀλαζονείας, ἀλλ' ἐξ ἀπείρου φιλοστοργίας ἐγένετο αἷτιος τοσοῦτου κακοῦ... Ἐάν τώρα εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὴν βαρυπενθὴ καρδίαν ἀνακουφίζουσι τὰ δάκρυα φίλου εἰλικρινῶς συμπάσχοντος... πιστεύσατέ με, δυστυχὴ πάτερ, μετὰ σέ, οὐδεὶς κλαίει ἐλικρινέστερον ἐμοῦ τὸν θησαυρόν σου... Πηγαίνετε...» Ἀπήλθομεν καὶ οἱ τρεῖς, διότι ὁ Δημήτριος ἀπήτησε νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ ἐγὼ. Ὡ! τί ὑπέπερα ὅτε εἰσῆλθον ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς ἀσθενοῦς! Μόλις κατῴρθον νὰ κρατῶμαι εἰς τοὺς πόδας μου. Τί θλιβερά ἐκὼν! Ἡ Ἄννα, τὸ ἐξάκιστον ἐκινεοδημιουργημὰ δὲν ἦτο πλέον ἢ φάσμα... Τὴν ἀνεπόλησα κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων μου... Θεέ μου! Τί ἔγεινεν ὅλη ἐκείνη ἡ αἰγλή τῶν θαυμασιῶν ὀφθαλμῶν της, ἥτις ἐλάμπρυνε τόσο τὴν ἑορτὴν τότε; Πῶς ἐσβέσθη τὸ ρόδινον ἐκείνο χρῶμα τῶν δροσερῶν παρεῖων της, ὅπερ τόσο ἐθαύμαζον πάντες τότε; Ποῦ ἀπέπη τὸ ἀγγελικὸν ἐκείνο μεδίμα τῶν ἠδέων χειλέων της, δι' οὗ τόσο ἐφραϊδρυνε τὴν τελετὴν τότε;... Πότε συνετελέσθη ἡ μεταβολὴ αὐτῆ; Καὶ νὰ αἰσθάνομαι ὅτι εἰς τοῦτο εἶμαι ἐνοχος καὶ ἐγὼ;... Ὡ! ποτὶ δὲν θὰ ἠσυχάσω!... Οἱ πλήρεις ζωῆς μεγάλοι ἐκείνοι ὀφθαλμοὶ της, οὗς ἐξαλλος ἀπὸ χαρὰν κατησπᾶσθην μυριάκις, ὅτε μοὶ προσέφερε τὴν ἐξ ἀνθέων πορτοκαλέας ἀνθοδέσμη, δὲν ἦσαν πλέον, παρ' ὅλην τὴν ἠδύτητα ἣν ἔσωζον ἐτι, δὲν ἦσαν πλέον ἢ θολοὶ ὕαλοι, ἀνευ ἐκφράσεως, ἀτενῶς προσβλέποντες. Τὰ θαλερά ἐκείνα χεῖλη της, ἄτινα τόσο τρυφερῶς μοὶ ἠύχθησαν τότε, μετὰ τῆς χαρᾶς καὶ πραγματικῆς εἰλικρινείας, τὰ μειδιώντα μετ' ἀ-

νεκρῶστου πάντοτε χάριτος ἐκείνα χεῖλη της ἄτινα ἀπέσταζον μέλι, εἶχον καταστῆ ἄχροα καὶ μεμαραμένα πλέον... Παρ' ὅλην ὅμως τὴν σκληρὰν αὐτὴν μεταμόρφωσιν τῆς τλήμονος κόρης, ἡ Ἄννα διέσωσεν ὅλην ἐκείνην τὴν γλυκεῖαν ἀγαθότητα καὶ ἀφελὴ ἡρεμίαν, ἥτις κατεμάχυνε καὶ κατέθελεγεν... Ἡ δύσμοιρος μήτηρ της, ἡ ἀπελπισία προσωπεποιημένη, ἴστατο πλησίον της, με βλέμμα τόσο φιλόστοργον, με τόσο λυπηρὰν μορφήν... πλὴν διατὶ νὰ ἐπιμένω εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς θλιβερᾶς αὐτῆς εἰκόνης;... Διατὶ ν' αὐξάνω τὴν ἀμετρον θλίψιν μου ἀναπολοῦσα αὐτήν; Τί θὰ σοὶ χρησιμεύσῃ; Ἐκείνο ὅπερ πρέπει νὰ μάθῃς, εἶνε ὅτι ἡ Ἐλπίς σου θὰ μείνῃ ἀπαρηγόρητος διὰ τὸ μέγρος ὅπερ ἔλαβεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀγγέλου εἰσένου... Εὐθὺς ὡς εἶδε τὸν Δημήτριον εἰσελθόντα τελευταῖον, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἀπῆστραψαν πρὸς στιγμὴν ἐν ὄλῃ τῇ φωταυγείᾳ, ἥτις ἐκόσμιε αὐτοὺς ἄλλοτε, τὸ λαμπρὸν ρόδινον χρῶμα, ὅπερ τὴν ἔστρεφεν ἄλλοτε διαρκῶς, ἐκάλυψε καὶ πάλιν τὰς ἰσχνὰς καὶ ὠχρὰς παρεῖας της, τὸ οὐράνιον μεδίμα τῆς διέστρεψε καὶ πάλιν τὰ μαρμαρωδῆ ἤδη χεῖλη της... Ἐν γένει, ὅτε προσέβλεψε τὸν περιπαλῆ ἀδελφόν μου, ἀνέλαμψεν ἡ Ἄννα τοῦ παρελθόντος ἐν ὄλῃ τῇ γοητευτικῇ αὐτῆς καλλονῇ!... διὰ νὰ ρίψῃ, ἴσως, ὡς ὑστάτην ἀνάμνησιν, τὴν ἐκλαμπρὸν εἰκόνα της ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀπαξ ἐτι, ὡς στήριγμα κατὰ τῆς ἀπύτου λύπης του, ἢ ὅπως τιμωρῆσῃ ἐμὲ, διότι δὲν ἠθέλησα ὡς ἀδελφὴν τοιοῦτον ἀριστοτέχνημα;... Δὲν γνωρίζω... τὸ μόνον ὅμως, ὅπερ δύναμαι νὰ εἶπω, φεῖ! εἶνε, ὅτι ἡ ἀναλαμπὴ ἐκείνη διήρκεσεν ὅσον καὶ ἡ ἀστραπή... καὶ δὲν ἔχομεν πάλιν πρὸ ἡμῶν ἢ τὸ φάσμα, ὅπερ διεσπάρτατε τὴν καρδίαν, ὅπερ δι' ἀσθενοῦς καὶ μετὰ κόπου ἐξερχομένης φωνῆς εἶπεν: «Ἐλα, Δημήτρη μου, συχώρεσέ με, πατέρα, νὰ μιλήσω ὅπως θέλω... Ἐλα!... ὦ! ἔχει ὅμως μ' αὐτὸ τὸ λυπημένον πρόσωπο... με δειλιάζει, καὶ ἐγὼ εἶμαι τόσο χαρούμενη!... λίγο ἀκόμη καὶ θάμαι ἐκεῖ, ποῦ ἀπὸ τόσο ἀνταμωθοῦμε... καὶ θὰ σὲ περιμένω... γιατί ἡ καρδιά σου δὲν εἶνε δική μου γιὰ πάντα; ἄχ! πόσα ἠθέλα νὰ σοῦ πᾶ! ἀλλ' ὁ θάνατος ἀπλώσε πειὰ τὸ χέρι του ἀπάνω μου... Ἄννα μου! ὠλόλυξεν ὁ Δημήτριος, ἐνῶ ἐγὼ ἔτρεμα σύσσωμος, προσπαθοῦσα νὰ ἐμποδίσω τοὺς στεναγμούς τῶν ὀδυρομένων γονέων... «Ἄ! ὄχι κλάματα, Δημήτρη μου!... γιατί τότε δὲ θὰ μπορούσα νὰ μιλήσω καὶ λίγο ἀκόμη καὶ ἡ ψυχὴ μου θὰ πετάξῃ...» Ὅχι! δὲ θὰ μοῦ φύγῃ ἀκόμη, ἀγάπη μου, θὰ ζήσῃς, ὁ ἔρωσ μου... Ἡ Ἄννα τοῦ δεικνύει δι' ἐνὸς ἀσθενεστάτου γέλωτος, ὅν ἐξέβαλεν, ἀλλὰ τί γέλωσ ἦτο ἐκεῖνος, Θεέ μου! ὅπως πικρὰν δὲν περιεῖχε! ῥγος με καταλαμβάνει καὶ τώρα ἀκόμη. Εἶτα ἐξέβαλε μετὰ μεγάλο κόπου ἐκ τοῦ στήθους της τεμάχιον χάρτου καὶ τὸ ἔτεινε πρὸς τὸν ἀδελφόν μου: «Θὰ ζήσω!... καὶ ὁ πατέρας σου;... ἄς εἶνε, ἐγὼ τὸν ἐσυχώρεσα... πᾶρ τώρα αὐτὸ τὸ χαρτί, εἶνε κομμένο ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιό μου, ἔχε τὸ γιὰ

ἐνθύμησι... διαβαζέ το καμμιὰ φορὰ νὰ θυμᾶσαι πόσο σ' ἀγάπησε μιὰ δυστυχισμένη κόρη... δὲν ἔχω τίποτα ἄλλο νὰ σ' ἀφῶσω... εἶμαι πτωχὴ... ἀλλὰ θὰ ὀδῆς ἐσὺ τί πολὺ κατὶ φύλλον εἶνε αὐτὸ γιὰ 'κείνον ποῦ ἀγαπάει!... Πειθαίνο!... Ἄχ! τόσο νέα καὶ με τόσο ἀγάπη 'ς τὴν καρδίᾳ μου... — Ἄννα μου, ἀκούσε με, ὅλα ἔπεσαν... — Ὅχι, ὅλα θὰ περάσουν, νὰ! ὕστερα ἀπὸ λίγο μ' ἔφτασε κιόλα... Ἄ! μητέρα μου! καὶ προσεπάθησε νὰ ἐναγκαλισθῆ κατὰτρομος τοὺς γονεῖς της, ἐνῶ τὸ ἐσβεσμένον βλέμμα της προσηλωθῆ ἀτενῶς εἰς τὴν ἐναντι αὐτῆς γωνίαν τοῦ δωματίου. Τὰ δάκρυα ὄλων μας ἔρρεον ἄφθονα: «Γρήγορα, κοντὰ μου. Θέλω νὰ σ' ἀσπασθῶ... Συχώρεσε, πατέρα μου, ἐναν ἀσπασμὸ ἱερό ὁ ἀσπασμὸ; αὐτὸς εἶνε ὁ ἀρραβῶνας, ποῦ με δένει με τὴν ἀγάπην μου γιὰ τὴν ἄλλη ζωὴ... ὅπου ὅμως νὰ μὴ βιασθῆς νὰ ἔλθῃς, γιατί ἔχεις πατέρα... ἔπιπται νὰ λυπηθῆς καὶ τοὺς γονεῖς μου, ποῦ μένουν μόνοι κ' ἔρημοι, καὶ πρέπει νὰ φροντίσῃς γι' αὐτούς... Τώρα εἶμαι ἔτοιμη... γι' αὐτὸ ἤρθεσ καὶ σὺ, θάνατε, τόσο κοντὰ... Ἀλλὰ θὰ σκόσω!...» Δι' ἰσχυρᾶς δὲ κινήσεως ὀλοκλήρου τοῦ σώματός της ἀπειτινάξε τὰ καλύμματα της: «Κανείς νὰ μὴ μιλήσῃ, δὲ θέλω ν' ἀκούσω κανένα, ἀφοῦ ὅλοι εἴσατε τόσο σκληροὶ! Ποῦ εἶνε ὁ Δημήτριος μου; Οὔτε 'ς τὴν τελευταία μου ὥρα δὲν μ' ἀφήνετε νὰ τὸν δῶ!... Ἄχ! ὦ! νάτος! νάτος!... Δὲν εἶνε ἀλήθεια πῶς μ' ἀγαπᾶς πολὺ;...» Καὶ ἡ μάρτυς ψυχὴ της ἀπέπη... καὶ ἡ χαριεῖσα ἐκείνη κεφαλὴ ἐκλινεν ἀναίσθητος πλέον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δυσμοῖρου ἀδελφοῦ μας, ὅστις ἐθρήνη ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου της, ἐν μέσῳ τῶν γόνων καὶ κοπετῶν ὄλων μας... Τί ἄλλο νὰ προσθέσω;... Ποῖα λέξις δύναται νὰ παραστήσῃ τὴν ἀμετρον λύπην ἐν ἡμῖν βεβυθισμένον ἄνθρωπος;... Τὸ θάρρος μ' ἐγκατέλειψεν, ὥστε μοὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ σοὶ εἰκονίσω τὸν ἀπελπισμὸν τοῦ Δημητρίου, ὅστις εἶνε κληνῆρς ἀπὸ δύο ἡμερῶν καὶ ὄν μόλις κατῴρθωσαν ν' ἀποτρέψωσι τῆς αὐτοκτονίας τὰ δάκρυα τοῦ πατρός μας.

Ἐλπίς

20 Νοεμβρίου 1890.

Ἀγαπητέ,

Διατὶ ποραπονείσαι; Τί θέλεις νὰ κάμω; Δὲν ἔνοιες ὅτι ἀπὸ τινος δὲν εἶμαι κυρία ἐαυτῆς καὶ δὲν ἐχαριστεῖς τὸν Θεὸν πῶς ἀνταρῶ ἀκόμη;... Μετὰ δύο ἡμέρας ἀναχωρεῖς!... Ν' ἀναχωρήσῃς ἀμέσως! Εἶσαι βέβαιος ὅτι θὰ ζῆ καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἀκόμη;... Μόλις δύναται πλέον ν' ἀναπνήσῃ... καὶ τί ἀναπνοὴ εἶναι αὐτή; Κλαυθμηρὸς στεναγμὸς, ὅστις κατασχίζει τὴν καρδίαν. Παραληρῆ... ἐπιαναλαμβάνων πάντοτε. «Πότε θὰ τὴν δῶ πάλιν; Φθάσε ἐπὶ τέλος, φθάσε!» Ὅχι! θὰ τὸν χάσω καὶ αὐτόν; Ἀλλὰ θὰ τρελλαθῶ!... Νὰ μὴ σὲ ἀκούσωμεν, Ἡλία μου, νὰ μὴ σὲ ἀκούσωμεν! Τί κουφότης! τί τυφλώσις! αὐτὴ ἡ ἰδικὴ μας! Ἡ κεφαλὴ μου στρέφεται, τρέμω, μὴ μοὶ ζητεῖς τίποτε, δὲν γνωρίζω τί νὰ σοὶ γράψω. Τίποτε, τίποτε ἄλλο ἢ ὅτι εἶμαι δυστυχὴς, δυστυχιστάτη! Πῶς

ἔγεινε καὶ ὁ Δημήτριος μου, μοῦ φεύγει καὶ αὐτός... Εἶνε πολὺ, πάρα πολὺ, Θεέ μου!... Σήμερον ἐζήτησε τὸν πατέρα καὶ ἐμέ... Ἄν δὲν ἔτρεμα διὰ τὸν πατέρα, ὅστις κατήνησεν ἐλεεινός, δὲν θὰ εἰσπρόχρημν ἐν τῷ δωματίῳ του. Δὲν ἔχω πλέον δυνάμεις οὔτε νὰ τὸν ἴδω. Ὅταν τὸν ἐνθυμοῦμαι τόσο φαιδρὸν πάντοτε, τόσο εὐθὺμον, τόσο καλὸν πρὸς ὄλους μας. Καὶ τώρα ἕνας σκελετὸς καὶ τίποτα περισσότερο... Θεέ μου, τί ἐπαίσαμεν καὶ μᾶς παιδεύεις οὕτω;... Σκοτοδιναὶ καὶ νὰ συλλογισθῶ μόνον ὅτι θὰ χάσω τὸν μόνον ἀδελφόν μου, τὸν ὅποιον τόσο ἀγαπᾶ... Ὅτε ἐπλησιάζαμε μᾶς εἰπεν ἀγωνιῶν εἰς ἐκίστην λέξιν φρικωδῶς καὶ παρατηρῶν ἡμᾶς φιλοστόργως: «Μὴ κλαίτε! ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς φταιζατε... ἀλλὰ... αὐτὰ πάνε περὰ... Ἐγὼ τώρα εἶμαι τόσο εὐχαριστημένος, ὥστε δὲ θέλω νὰ ἑυμηθῶ τίποτα ἀπὸ 'κεῖνα, ποῦ με κᾶνε νὰ λυπηθῶ καὶ ὑποφέρω τόσο... Δὲ μπορού νὰ σὲ κατακρῶν ἐγὼ, πατέρα, ἀλλὰ συχώρεσέ μου νὰ σοῦ πᾶ ὅτι εἶχες ἄδικο πολὺ νὰ μὴ μ' ἀφήσῃς νὰ ζήσω λίγο ἀκόμη με τὴν Ἄννα μου... — Παῦε, παιδί μου, παῦε. Ἄν μοῦ ἦταν δυνατό νὰ φέρω διόρθωσι, ἔδω, ἀμέσως, θὰ ἐβουάζα τὴ ζωὴ μου... Μετανόω... — Ἄ! ὄχι, πατέρα, ἐφταιξα καὶ γῶ... ἐγὼ δὲν φεῖγῳ με κανένα παράπονο ἐναντίον σου... Δὲν ἔπρεπε ν' ἀφήσω νὰ κυριευθῶ τόσο ἀπὸ τὴν ἀγάπην της, ἀφοῦ δὲν τόθειες ἐσὺ... Ἀλλὰ σὺν τὴν εἶδα τὴν πρώτην φορὰ, ὡραία σὺν Χερουβείμ, μαγεύτηκε ἡ καρδιά μου, ζαλιστήκα, καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἔμπαρεσα πειὰ νὰ κρατηθῶ... Ἐλπίς, ἐκεῖ στὸ δεξιὸν συρτάρι τοῦ γραφείου μου εἶνε κἀτι χαρτιά, δὲν ἔχει τίποτα ἄλλο ἐκεῖ μέσα ἀπ' αὐτὰ, φέρτα μου... Ἡγέρθη καὶ ἐξῆλθον τοῦ δωματίου του. Ὁ Θεὸς μ' ἐλυπήθη, ἵνα ἀφήσω ἐλυθῆρα τὰ δάκρυά μου, ἄλλως θὰ ἐπινυγόμεν. Πᾶρ αὐτὰ τὰ χαρτιά, πατέρα, περιέχουνη ὅλη τὴν ἀγάπην, τί ἀγάπη Θεέ μου! ὄλο τὸν πόνο μου, ὄλα τὰ δάκρυά μου... ἀλλὰ καὶ πόσα ὄνειρα, πόσες ἐλπίδες!... Μὴ τὰ διαβάσῃς γιατί νὰ πικραθῆς; σὲ φθάνουνη ἢ λύπαις... Σὺν κλεισῶ τὰ μάτια μου, στείλτα κατὰ τὴν ἐπιγραφὴ ποῦ ἔχουνη... Μὴ μοῦ τ' ἀρνηθῆς, πατέρα, αὐτό... Τὰ στέλνω στὸ μόνο φίλο ποῦ εἶχα καὶ ὅταν δὲν διασκέδαζα μόνον, ὁ ὅποιος μ' ἀγάπαε πολὺ... καὶ εἶναι ὁ μόνος ποῦ μπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί πόνο εἶχα στὴν ψυχὴ, γιατί ἀγάπησε κι' αὐτός... καὶ τοῦ χρωστῶ αὐτὴ τὴν ἐξομολόγησι, γιὰ νὰ δῆ πῶς τιμωρῆθηκε ἕνας ποῦ τὸν περιπαίξει σὺν ἀναφταν τὰ στήθη του ἀπ' τὴν πολὺ ἀγάπην... Αὐτὰ τὰ χαρτιά ἦταν προωρισμένα... τί νὰ τὰ λέω τώρα!... ἄχ! δὲν μπορῶ! πνίγωμαι καὶ θέλω νὰ τελευτήσω... — Ἡσύχασε, Δημήτρη μου, ἄλλοτε μοῦ τὰ λές... — Ἄλλοτε! δὲν ἔχω πειὰ καιρὸ, ἔπειτα καὶ βιάζομαι, θέλω νὰ πάω στὴν Ἄννα μου... πόσο ὅμως πικραίνομαι ποῦ δὲν ἔμπαρεσα νὰ τελευτήσω τὴν ἱστορία μου σ' αὐτὰ τὰ χαρτιά... Ἐσὺ, Ἐλπίς μου, δὲν γράφεις στὸ φίλο μου τὸ τέλος τῆς ἀγάπης μου;... — Δημήτρη μου, θὰ ζήσῃς σὺ... — Ἄχ! θέλεις λοιπὸν νὰ παιδευθῶ ἀκόμη; Ἀφοῦ ἡ

ψυχὴ μου πέταξε πῶς ἔμπορῶ νὰ ζήσω;... Ὑποσχέσου μοῦ!... Μόλις κατῴρθωσα νὰ φέλλωσ τὴν ὑπόθεσιν, ἦν μοὶ ἐζήτη... Φύλαξε λοιπὸν τὰς ἐπιστολάς μου ταύτας περιέχον τὸσα ἐκ τῆς θλιβερᾶς ἱστορίας τοῦ προσφιλοῦς ἀδελφοῦ μου!... Δύστηνε Δημήτριε!

Δάπ.

RIDER HAGGARD

EKEINH

(ἥτις πρέπει νὰ ἀκούηται)

Μυθιστορία

(Συνέχεια)

H'

Τὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν καὶ μετὰ ταῦτα.

Τὴν ἐπιούσαν μᾶς ἀνηγγέθη ὅτι ἐμῆλλε νὰ τελεσθῆ ἑορτὴ πρὸς τιμὴν μας. Προσεπάθησα ὅσον ἠδυνήθη νὰ τὴν ἀποφύγω λέγων ὅτι εἰμεθα φιλήσχοι ἄνθρωποι καὶ δὲν ἀγαπῶμεν τὰς ἑορτὰς τὰ θεάματα, ἀλλ' ἐπειδὴ παρατήρησα ὅτι αἱ παρατηρήσεις μου αὐταὶ προὔξηνσαν δυσαρέσκεια ἐνομίμα φρονιμώτερον νὰ σιωπήσω καὶ νὰ δεχθῶ τὴν πρόσκλησιν.

Συνεπῶς ὀλίγον πρὶν γίνῃ νύξ εἰδοποιηθεὶς ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα, εἰσῆλθον μετὰ τοῦ Ἰωβ καὶ τοῦ Λέοντος, ὅν κατὰ τὸ σύνθημα συνῶδεν ἡ Οὐστάνη, εἰς τὸ σπῆλαιον. Οἱ δύο οὗτοι ἐπανήρχοντο ἐκ περιπάτου καὶ δὲν ἐγνωρίζον οὐδὲν περὶ τῆς ἑορτῆς μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης. Ὅταν ἡ Οὐστάνη ἤκουσεν ὅτι ἐμῆλλε νὰ γίνῃ ἑορτὴ κατελήθη ὑπὸ φρικῆς, ἥτις ἐξωγραφῆθη ἐπὶ τοῦ προσώπου της καὶ στραφεία πρὸς τὴν ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὅστις διήρχετο πλησίον μας τὸν ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ τῷ ὠμίλησε δι' ἐπιτακτικῶ τόνου. Ἡ ἀπάντησις του τὴν καθήσυχασεν ὀλίγον, διότι ἐγένετο ἡρωμώτερα, ἀλλὰ δὲν ἐφάνη ποσὸς ἱκανοποιηθεῖσα καὶ ἀπέτεινε καὶ ἄλλην ἐρώτησιν ἐν εἶδει διαμαρτυρήσεως πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἀρχόντων· ἀλλ' οὗτος τῇ ἀπεκρίθη ὀργίως καὶ τὴν ἀπόησε κατ' ἀρχὰς. Εἶτα μετὰμελούμενος τὴν ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ ὀδηγῶν αὐτὴν πρὸς τὸν περι τὴν πυρὰν κύκλον τὴν ἐκάθισε μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλου τινὸς ἀνδρὸς καὶ παρετήρησα ὅτι μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθη ἡ κόρη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του.

Κατὰ τὴν νύκτα ταύτην ἢ ἐν τῷ σπηλαίῳ πυρὰ ἦτο πολὺ μεγαλητέρα τοῦ συνήθους καὶ περὶ αὐτὴν, ἐν μεγάλῳ κύκλῳ, ἐκάθητον τρεῖς ἀνδρες καὶ ἡ Οὐστάνη μετὰ τῆς ἄλλης γυναικὸς πρὸς ἣν ὁ Ἰωβ διεδραμάτισε τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἕτερός τις ἦρας τῆς Ἀγ. Γραφῆς διεδραμάτισε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ Φαραῶ. Οἱ ἀνδρες ἐκάθητο ἄφρονι ὡς πάντοτε καὶ ἔχοντες τὰς λόγους τῶν ἐπιχειρημάτων ὀπισθεῖν ἐν τῷ ἐντὸς ὀπῆς πρὸς τοῦτο κατασκευασμένης ἐπὶ τοῦ βράχου. Εἰς ἡ δύο μόνον ἐκ τῶν παρακαθημένων ἔφερον τὰ κίτρινα φορέματα περὶ ὧν

άλλοτε έποίησα λόγον· οί λοιποί ήσαν γυμνοί με μόνον τό δέρμα τής λεοπαρδάλεως περί τήν όσφύν των.

— Τί κάνουν τώρα, κύριε: είπεν ο Ίωβ ύποπτος. Ο Θεός να μάς λυπηθή, ή εκεί είνε πάλιν έκεινή ή γυναίκα. Άλλά τώρα δέν θα με πειράξη πλέον άφού είδεν ότι δέν τής έδωκα θάρρος... Όπως και άν έχη όμως μου βάζουν φύλλους εις τ' αυτιά αι προετοιμασσαι αυτών των διαβόλων. Για, κυττάξετε! έπροσκάλεσαν και τόν Μωάμεθ να δειπνήση και έκεινή ή μάγισσα ή δική μου ζαχαρόναι μαζί του· άς έχη δόξαν ο Θεός που δέν είμαι έγω εις τήν θέσιν του! Άνεβλέψαμεν και είδομεν τήν γυναίκα συνοδεύουσαν τόν Μωάμεθ εκ τής γωνίας εις ήν προαισθημά τι τόν είχεν ώθήσει να καθίση περίφοβος εκ του παρα τήν πυράν κύκλου. Ουτός έφαινετο δυσανασχέτων και μη θέλων να πλησιάση, όχι δι' άλλον λόγον, αλλά διότι ή τιμή αυτή ήτο άσυνήθης δι' αυτόν όστις μέχρι τούδε έτρωγε μόνος. Όπως δήποτε διετέλει υπό τήν επήρειαν πανικού φόβου· αι τρέμουσαι κνημιαί του μόλις ήδύναντο να υποβαστάζωσι τό σώμα του και φρονά, ότι ή δική τής χειρός οδηγούσα αυτόν κυρία δέν θα κατώρθου ποσώς να τόν φέρη παρ' τό πυρ, άν ή θεά μεγαλοσώμου Άμαχαγγέρου ώπλισμένω δια λόγγης και έπομένου δέν τόν ήνάγκασε να συγκατανεύση.

— Δέν μ' άρτίουν διόλου τά πράγματα, είπον πρός τους συντρόφους μου, άλλ όπως δήποτε πρέπει να υπομεινώμεν. Έχετε εις τά περιστροφά σας; παρατηρήσατε άν είνε εν τάξει.

— Έγώ έχω τό ιδιόν μου, είπεν ο Ίωβ πλήττων τό πλευρόν του δια τής χειρός, άλλ' ο κ. Λέων έχει μόνον τό κυνηγετικόν του μαχαίρι τό όποιον όμως είνε, μα τήν αλήθεια, άρκετόν.

Έπειδή δέν ήτο πλέον καιρός να υπάγη να ζητήση τό περιστροφον ο Λέων, ήγήθημεν και ήμετες και πλησιάσαντες έκαθίσαμεν παρ' τήν πυράν με τά νώτα έστραμμένα πρός τόν τοίχον του σπηλαιου.

Άμα έκαθίσαμεν πλησίον τι δοχείον, έμπεριέχον εύάριστον τήν γευσιν ποτόν, περιήλθε τόν κύκλον από χειρός εις χείρα. Τό ποτόν τούτο ήτο παρεσκευασμένον εκ μέλανος δημητριακού καρπού όμοιάζοντος πολύ τόν φυόμενον εις τήν Νότιον Άφρικην και καλούμενον *Kiafirior Sitor*. Τό έμπεριέχον αυτό δοχείον ήτο άλλοκοτου σχήματος και επειδή ώμοιάζε τά πλείστα εν χρήσει παρ' τοίς Άμαχαγγέροις θεωρώ καλόν να τό περιγράψω. Τά δοχεία ταύτα είνε αρχαιοτάτης κατασκευής και διαφόρου μεγέθους. Έπί πολλάς χιλιάδας έτών δέν κατασκευάσθησαν τοιαύτα εν τή χώρα, άλλ' ανευρίσκονταί εντός των τάφων, ούς θα περιγράψω εν καιρώ τώ δέοντι, και πιστεύω, ότι ως οί Αιγύπτιοι, μετά των όποιών οί άρχαιοι κάτοικοι τής χώρας ταύτης ήσαν εις άμεινον επιμείλιαν, τά μετεχειρίζοντο ίνα θέτωσι τά εντόσθια των νεκρών. Ο Λέων είχε σχηματίσει άλλην περι αυτών ιδέαν. Έφφρονει ότι τίθεντο εν τοίς τάφοις, ως οί άμφορείς των άρχαίων Έτρούσκων, πρός χρήσιν των ψυχών των νεκρών. Τά άγγεία ταύτα έχουσι

συνήθως δύο ώτια και είνε διαφόρου μεγέθους από τριών ποδών μέχρι τριών δακτύλων ύψους. Τό σχήμα αυτών ποικίλλει, άλλ' είνε άπαντα κομψότατα και πολύ ώρτια. Είνε δε μέλανος άμαουρού χρώματος και κάπως τραχεία τήν επιφάνειαν. Αι επ' αυτών εικόνες παριστάσιν έρωτικές σκηνάς κάπως σκανδαλώδεις δια τόν καθ' ήμας πολιτισμόν, άλλαι πάλιν παριστάσι παρθένους όρχουμέννας και άλλαι κυνηγεσίας. Το δοχείον εξ ου έπίνομεν είχε επί τής μιάς παρειάς τήν εικόνα άνδρών κυνηγούντων έλέφαντα δια λόγχων, επί δε τής έτέρας άνδρα εκτοξεύοντα βέλος κατά αντίλοπης· άλλ' ή τελευταία αυτή εικών ήτο άτεχνώτερον τής πρώτης έπιχειρησμένη. Η παρεκβασίς μου κατά τοιαύτην στιγμήν είνε άσυγχώρητος, άλλά δέν είνε πολύ μακρά. Άλλωστε ή έορτή ανέλισσето πολύ βραδέως και συνεπώς ύπήρχεν όλος ο άπαιτούμενος χρόνος δια τοιαύτας παρατηρήσεις. Έκτός τής από χειρός εις χείρα μεταβιβάσεως του δοχείου και τής αναγκαιάς κινήσεως προς άνασκάλευσιν του πυρός, ούδέν άξιον λόγον συνέβη επί πολλήν ώραν. Ουδεις ώμίλησεν. Άπαντες έκαθήμεθα εν τελεία σιγή παρατηρούντες τήν λάμψιν του πυρός και τάς σκιάς των μικρών πηλίμων λυχνιών. Έπί του διαστήματος μεταξυ ήμών και τής πυράς έκειτο μεγάλη ζυλίνη τράπεζα όμοία προς τήν των κρηπώλων με τέσσαρα λαβίδα επ' αυτής. Παρ' δε τήν τράπεζαν έκειντο δύο μεγάλαι λαβίδες. Τά αυτά αντικείμενα εύρίσκοντο και πρός τό έτερον μέρος τής πυράς. Δέν είξεύρω τόν λόγον, άλλ' αυτή ή τράπεζα και αι λαβίδες δέν μου έπροξένησαν διόλου καλήν εντύπωσιν. Έκαθήμην και προσώλων τό βλέμμα επί των αντικειμένων τούτων και επί των σκυθρωπών μορφών των περι τήν πυράν ανθρώπων, έσκεπτόμην ότι είμεθα εντελώς εις τήν έξουσίαν των. Ίσως ήσαν καλοί άνθρωποι, άλλ' ίσως ήσαν πολύ χείρονες άφ' ο, τι ύπέθετον. Έγώ έπίστευον, και τοι ο άλληθής αυτών χαρακτήρ μου ήτο άγνωστος μέχρι τούδε, ότι ήσαν κακοί, ως δε θα φανή μετ' όλίγον δέν είχαν ποσώς άδικον.

Όπως δήποτε τό συμπόσιον ήτο πολύ παράδοξον, διότι δέν έβλεπον ούδαμώ φαγητά.

Τέλος, άκριβώς καθ' ήν στιγμήν ήρχισα να αισθάνωμαι μεγάλην όρεξιν, έγένετο ποιά τις κίνησις. Άπροσδοκίτως πως εις των καθήμενων εις τό άπέναντι μέρος έπραξε δια στενωρίας φωνής.

— Που είνε τό κρέας τό όποιον θα φάγωμεν; εις τήν έρώτησιν ταύτην οί λοιποί, εκτεινόντες τήν δεξιάν προς τήν πυράν, άπεκρίθησαν δια βραχείας και μεμετρημένης φωνής:

— Τό κρέας θα έλθη!

— Είνε αιξ; ήρώτησεν ο πρώτος.

— Είνε αιξ άνευ κεράτων, είνε περισσότερον από αιξ και θα τήν σφάζωμεν, άπεκρίθησαν πάλιν, και στρεφόμενοι βραδέως έθιξαν τάς λόγγας των άπαντες συγχρότως και τάς άφήκαν πάλιν συγχρότως.

— Είνε βοός; ήρώτησεν ο πρώτος.

— Είνε βοός άνευ κεράτων και περισσότερον του βοός και θα τόν σφάζωμεν.

Έκ νέου έστράφησαν, εκ νέου έθιξαν τάς λόγγας των και εκ νέου τάς άφήκαν ταυτοχρόνως.

Είτα έμεσολάβησε σιωπή και μετά φρίκης μου είδον, ότι ή παρ' τόν Μωάμεθ καθήμενη γυνή ήρξατο να θωπεύη τάς παρειάς του και να τόν καλή με τρυφερά όνόματα, ενφ' οί άγριοι όρθάλμοι τής διέτρεχον τό τρέμον σώμα του. Άγνωστος ο λόγος, άλλά επί τώ θεάματι τούτω έγενόμεθα άπαντες περίφοβοι και ιδίως ο Λέων. Αι θωπεΐαι έφαινότον τόσον δόλοιοι και τόσον προδήλως άπήρτιζον μέρος αναγκαιών καταθνονίων τύπων, ώστε δέν ήδύναντο παρ' να μάς προξενήσωσι, αίσθημα φόβου. Ο δυστυχής Μωάμεθ έγένετο λευκός υπό τό φαϊόν δέρμα του.

— Είνε τό κρέας έτοιμον δια να τό μαγειρεύσωμεν, ήρώτησεν ή φωνή ταχέως.

— Είνε έτοιμον, είνε έτοιμον.

— Είνε τό άγγίτιον θερμόν εις τό όποιον θα μαγειρευθή; έξήκολούθησε λέγων δι' οξείας φωνής άντηχησάσης εις τά άπάτατα βήθη του σπηλαιου.

— Είνε θερμόν, είνε θερμόν.

— Δίκαιε Θεέ! έδόθησεν ο Λέων, ενθυμηθήτε τό χωρίον επί τής κεράμου, τό όποιον λέγει: «Ηγαγον δε ως βασιλειαν τήν των ζένους χύτρας στεφανούσων».

Άμα πρόσφερε τάς λέξεις ταύτας και πριν δυνηθώμεν να κινήθωμεν ή να ένοήσωμεν καλώς τί έπραττον, δύο μεγαλόσωμοι κακούργοι, ήγήθησαν, και λαμβάνοντες τάς μακράς λαβίδας έβύθησαν αυτάς εις τό κέντρον τής πυράς, ή δε γυνή, ήτις εθάπενε τόν Μωάμεθ, εκβλήθησεν βρόχον, εν έκruptεν υπό τόν χιτώνα τής, άπερασεν αυτόν εις τους όμους του και τόν έσφιγγε δυνατά, ενφ' άνή τις παρακαθήμενος έλαβε τό δυστυχές θύμα εκ των κνημών και τό έκράτησε. Οί τάς λαβίδας κρατούντες άνδρες έσυραν βιαίως αυτάς και σκορπίσαντες τους άνημμένους άνθρακας επί του ιδάφους, έξήγαγον εκ τής πυράς μεγάλην πηλίνην χύτραν, πεπυρακτωμένην μέχρι λευκής θερμότητος. Εν άκαρεί εύρέθησαν πησίον του Μωάμεθ, όστις ήδη προσέπαθει να λυρωθή.

Ηγωνίζετο ως δαίμων και αλόλουζεν εν άπελπισίαι. Παρ' τόν βρόχον, όστις περιέδεε τους όμους του, και παρ' τάς προσπάθειάς των κρατούντων τάς κνημας του άνδρών, αι κινήσεις του ήσαν τόσον βίαιαι, ώστε οί κομίζοντες τήν χύτραν κακούργοι ήναγκάσθησαν προς στιγμήν να περιμεινώσι και να μη εκτελέσωσι άμέσως τόν σκοπόν των, όστις, φοβερόν και να τό ειπή τις, ήτο να θέσωσι τήν χύτραν επί τής κεφαλής του!

Ανεπήδησα, ρήξας κραυγήν φρίκης, και σύρας τό περιστροφον μου έπυροβόλησα κατά τής διαβολικής γυναικός, ήτις έώπενε μέχρι τούδε τόν Μωάμεθ και ήτις τόν έσφιγγεν ήδη εις τάς χείρας τής. Η σφαίρα τήν έπληξεν εις τήν ράχην και τήν έφόνευσε. Μέχρι σήμερα ενθυμούμαι τούτο μετ' εύαρεσκείας, καθ' ότι, ως έμαθον κατοπίν, ήτο αυτή, ήτις, ίνα έδικήσιν έαυτήν δια τήν προσβολήν του Ίωβ, όστις τήν άπέπεμψεν, είχαν υποθήλπει τά καννιβαλικά ένστικτα των Άμαχαγγέρων και διωργάνωσε τήν διαβο-

λικήν ταύτην έορτήν. Έπεσε νεκρά επί του ιδάφους, ενφ' δε έπιπτε, πρός μεγάλην φρίκην και έκπληξίν μου. Ο Μωάμεθ δι' ύπερανθρώπου προσπάθειάς ήλευθερώθη από τους κρατούντας αυτόν και αναπηδήσας ύψηλά, έπεσεν επί του πτώματος τής γυναικός πνέων τά λείψαθα. Η μεγάλη σφαίρα του περιστρότου μου διήλθε δια των σωμάτων άμφοτέρων, φονεύσασα τήν δολοφόνον γυναίκα και σώσασα δια του θανάτου τό θύμα από φρικωδέστερον θάνατον.

Έπί μίαν στιγμήν έγένετο σιγή έκπληξείας. Οί Άμαχαγγέροι δέν είχαν άκούσει πριν τόν κρότον πυροβόλου και τά αποτελέσματα του τους κατέπληξαν. Άλλά άμέσως μετ' όλίγον άνήρ τις έδράξατο τής λόγγης του και ήτοιμάζετο να έφορμήση κατά του Λέοντος, όστις ήτο πλησιέστερος εις αυτόν.

— Φύγε, άνίκραξα, άνιστάμενος και όρμών προς τό έσωτερικόν του σπηλαιου, όσον ήδυνάμην ταχύτερον.

Θά εξηρχόμην εις τό ύπαιθρον, άντι να τρέξω παρ' τά έσώ, άν τούτο μοι ήτο δυνατόν, άλλ' οί άνθρωποι μου έφρασον τήν όδόν, και προς τούτοις είχαν παρατηρήσει, ότι ίστατο μέγα πλήθος Άμαχαγγέρων έξωθεν τής εισόδου. Ουτως έσπευσα προς τά έσώ ακολουθούμενος υπό των δύο άλλων, και όπισθεν ήμών είπετο βοών τό πλήθος των καννιβαλών, εκμανέν επί τώ θανάτω τής γυναικός. Έπήδησα άνωθεν του τεταμένου σώματος του Μωάμεθ, και ενφ' επήδων, ήσθάνθη τήν θερμότητα τής επί του ιδάφους χύτρας, ήτις έκείτο παρ' αυτώ, εις δέν τό φώς παρετήρησα ότι ο δυστυχής δέν ήτο εισέτι νεκρός, διότι αι χείρες του έκινούντο άκόμη. Είς τό βάθος του σπηλαιου ύπήρχε μικρόν έπίπεδον εκ βράχων τριών περίπου ποδών τό ύψος και όκτω τό εύρος. Πρός τούτο διευθυνθέντες άνήλθωμεν και προητοιμάσθημεν να πωλήσωμεν τήν ζωήν μας όσον τό δυνατόν άκριβώτερον. Κατ' άρχάς οί καταδιωκόντες μας ιδόντες μας στρεφόμενους εναντίον των, έστησαν. Ο Λέων ήτο μεταξύ έμου και του Ίωβ, όπισθεν μας δε έκρέμαντο λυχνίαί. Εκλίνα όλίγον προς τό πρόσω και παρετήρησα τήν μακράν γραμμή των έπιτιθέμενων, οίτινες έκινούντο ως σκιαί. Αι αίχμαί των λογγών των εξήστραπτον άμυδρώς, ενφ' αυτοί και εν αυτή τή μανία των εξήκολούθουν να είνε σιωπηλοί. Τό μόνον πράγμα, πλην αυτών, όπερ διεκρίνετο εισέτι, ήτο ή έρυθρά χύτρα, ήτις έλαμπε θυμοειδώς εν τή σκοτία. Υπήρχε τι άλλόκοτον εν τώ βλέμματι του Λέοντος, τό δε πρόσωπόν του ήτο άπαθές, ως μάρμαρον. Δια τής δεξιός εκράτει τήν κυνηγετικήν του μάχαιραν, ής τόν θώμιγκα άφού περιετύλιξε περί τόν καρπόν τής χειρός του, εξέτεινε τήν άριστεράν και με περιεπτύχη λέγων:

— Χαίρε, γέρον μου, φιλε μου, πάτερ μου. Δέν θα δυνηθώμεν να εξέλθωμεν νικητάι κατά τόσων κακούργων· θα μάς τελειώσουν εις όλίγας στιγμάς, και θα μάς φάγουν κατοπίν, υποθέτω. Χαίρε! Έγώ σε έφερα εις αυτό τό σημειον, άλλά έλπίζω ότι θα με συγχωρήσης. Χαίρε, Ίωβ!

— Γένοιτο τό θέλημα του Θεού! είπον,

σφιγγων τους όδόντας μου και προετοιμασθείς δια τό τέλος.

Κατά τήν στιγμήν ταύτην ο Ίωβ έβαλε κραυγήν και σκοπεύσας έφόνευσεν άνθρωπόν τινα· όχι έκείνον όν έσκόπευσε· ο άνθρωπος καθ' ου ο Ίωβ έπυροβόλει ήτο πάντοτε άσφαλής. Έπί τούτω οί λοιποί έφώρμησαν καθ' ήμών και ήρξάμην να πυροβολώ και έγω όσον ταχέως ήδυνάμην, ούτω δε μετά του Ίωβ, εκτός τής γυναικός, έφονεύσαμεν ή έπληγώσαμεν θανάσιμως πέντε άνδρας.

Άλλά τά περιστροφά μας ήσαν ήδη κενά και δέν ύπήρχε χρόνος ίνα τά γεμισώμεν και πάλιν, οί δε έχθροί εξήκολούθουν να έφορμώσι μετά θανάσιμής άτρωμίας, κατά τοσοούτον μάλλον θαυμαστής, καθ' όσον δέν έγνωρίζον άν τά όπλα μας είχαν άνάγκην να γεμισθώσι και πάλιν ή άν ήδύναντο να εκσφενδονίζωσι σφαίρας αιωνίως. Μεγαλόσωμος τις άνήρ επήδησεν επί του έπιπέδου έφ' ου ίστάμεθα, άλλ' ο Λέων τόν έπληξε δια τής μαχαίρας του και τόν άφήκε νεκρόν.

Έπραξα τό αυτό εις άλλον, άλλ' ο Ίωβ άπέτυχεν εις τό κτύπημά του και είδον ήράκλειον Άμαχαγγέρον να τόν άρπάση εκ τής όσφύς και να τόν άποσπάση εκ του βράχου. Ένφ' ο Άμαχαγγέρος έπραττε τούτο ή μάχαιρα του Ίωβ ήτις δέν ήτο δεδεμένη δια θώμιγκος εξέφυγεν εκ τής χειρός του και κατ' εύτυχή σύμπτωσιν έπεσε και έστη όρθία επί του δαπέδου. άκριβώς μίαν στιγμήν πριν ή ο κρατών τόν Ίωβ πείσα παρασύρων τόν αιχμαλώτόν του. Άμα λοιπόν τούτο συνέβη ή ράχης του Άμαχαγγέρου, όστις ήτο προς τά κάτω προσέκρουσε κατά τής αίχμής του σιδήρου και διαπεράσθη υπ' αυτου. Τι συνέβη εις τόν Ίωβ μετά ταύτα δέν γνώσκω, άλλ' έγώ ήναγκάσθη να συμπάσχω εναντίον δύο κολοσώων και ήδη τό πρώτον ή ύπεράνθρωπος ρώμη μου μου άπέβη ώφέλιμος. Είχον πλήξει δια τής μαχαίρας μου άνδρα τινα επί τής κεφαλής εν φ' δ' ούτος έπιπτε ή μάχαιρα περιεστράφη και άπέσπασθη εκ του γρούπου τής χειρός μου.

Τότε δύο άλλοι έφώρμησαν κατ' έμού. Τους είδον έρχόμενους και άμα έπλησίασαν έλαθεν από τής όσφύς δια του δεξιού βραχίονος τόν ένα και δια του άριστερού τόν έτερον και εκυλίσθη μετ' αυτών εκ τής θέσεως, έφ' ής ίστάμην. Ήσαν ισχυροί, άλλ' ήμην μανιώδης και ένεπνεύμην υπό τής παραφοράς, ήτις καταλαμβάνει και τόν μάλλον πεπολιτισμένον άνθρωπον εις τήν θέαν του αίματος και όταν πρόκειται περί τής ζωής ή του θανάτου του. Τους έσφιγγα λοιπόν δι' άπάσης τής δυνάμεως των μυώνων μου, μέχρις ου τά όστά των έτριζαν. Ουτοι περιειλύθησαν ως ύφεις και ήρξαντο να με πλήττωσι δια των γρόνθων των, άλλ' έγώ τους έθλιβον πάντοτε. Ουτω δε κείμενος επί τής ράχέως μου και μεταχειριζόμενος αυτούς ως άπίδας, ίνα παραφυλάττωμαι από τάς λόγγας, δι' άν δυνατόν να με προσέβαλον άνωθεν, εξήκολούθησα να τους θλίβω.

Ένφ' έπραττον τούτο, είνε παράδοξον πως κατώρθωσα να σκέπτομαι τί θα έλεγεν ο πρώτανς και οί συνάδελφοί μου καθηγητάι, άν ήτο δυνατόν να με έβλεπον εις τοιαύτην κατάστασιν άγριότητος. Οί έχθροί μου

βαθμηδόν και κατ' όλίγον έπαυσαν ν' άνθίστανται και τέλος έπαυσαν ν' αναπνεύωσιν, άλλ' έγώ δέν έτόλμων να τους άφήσω, διότι έγίνωσκον, ότι, άν έπραττον τούτο, θα άνελάμβανον τάς δυνάμεις των. Οί λοιποί, νομίσαντες, ότι είμεθα και οί τρεις νεκροί, διότι δέν ήδύναντο να μάς διακρίνωσιν, ως εκ του περιβάλλοντος ήμάς σκοτούς, μάς άφήκαν ήσυχώς να ήξακολουθώμεν τό τραγικόν παιγνίδιόν μας.

(Έπειτα συνέχεια)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Αύριον Κυριακήν τελούνται καθ' όλον τό ήμέτερον βασίλειον αι δημαρχικαί έκλογαί. — Τήν παρελθούσαν Κυριακήν άνεχώρησεν ο βασιλεύς εις Έσπερίαν. Η άντιβασίληα κατά τήν άποδημίαν αυτου άνετείθη εις τήν Α. Β. Υ. τόν διάδοχον Κωνσταντίον. — Συνελθόν τό συμβούλιον τής εταιρίας των γενικών άσφαλειών «Εθνικής» εξέλεξε πρόεδρον μιν αυτου τόν ύποδιοικητήν τής Έθν. Τραπεζής κ. Στρέϊτ, αντιπρόεδρον δε τόν ύποδιοικητήν τής Τραπεζής Κων/πόλεως κ. Αθηνογένη. — Τό ωρηκτόν «Σπέσσαι» απέπλευσεν εις Τουλών πρός τοποθέτησιν, ως γνωστόν, του ζυλίνου επιστρώματος και άντικατάστασιν του διευθέτου ενός των πυροβόλων του. — Τό διοικητικόν συμβούλιον τής Έθν. Τραπεζής ώρισε τόν διανεμηθέν μέρημα δια τήν ά εξαμηνίαν εις δρ. 110. — Δι' αποφάσεως του ύπουργικου συμβουλίου εκηρύχθη ύπόχρεως ή επί τής αποξηράσεως τής Κωπαίδος λίμνης εταιρία να πληρώση εις τό δημόσιον ταμείον δια τήν μη άποπεράτωσιν όλων των προς άποξήρανσιν τής Κωπαίδος έργων εν όλω δρχ. 1,550,000 αετινας θέλουσιν άνακαρφή εν τώ πινάκι των δημοσίων έσόδων. — Διωρίσθη δια τό προσεχές άκαδημαϊκόν έτος πρώτανς του Έθν. Πανεπιστημίου ο καθηγητής τής ιατρικής κ. Παύλος Ίωάννου, όστις κατά τάς άρχαιρείας έλαβε τάς περισσοτέρας των συναδέλφων του ψήφους. — Τό χιλιάδραχμον Ράλλειον βραβετιον του Άρσακίου έλαβεν ή άριστεύσασα μαθήτρια τής άνωτέρας τάξεως δεσποινίς Άγγελική Δρικόλη εκ Κρανιδίου, ύπότροφος των κληρονόμων Άρσάκη· τό δε πεντακοσάδραχμον βραβετιον τής Ριζαρείου ιερατικής σχολής ο άριστεύσας μαθητής αυτης κ. Θεμ. Βολίδης εξ Ηπείρου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Καθ' ήν ώραν ο πρόεδρος τής Γαλλικής δημοκρατίας κ. Καρνώ παρίστατο εις τά έγκαίνια τής παρόδου τής δημοκρατίας, άνθρωπος τις πλησιάσας τήν άμαζάν του έκένωσε τό περιστροφον του εις τόν άέρα. Συλληφθείς πάραυτα άνεγνωρίσθη ως παράφρων. — Πάσαι αι Δυνάμεις, αι ύπογράφασαι τήν γενικήν πράξιν τής εναντίον τής δουλεμπορίας συνδιασκέψεως των Βρυξελλών, συνεφωνήσαν εις τήν παράτασιν τής προθεσμίας τής προς εκτέλεσιν αυτης, ίνα παράσχωσιν εις τήν Γαλλίαν τόν άπαιτούμενον χρόνον ν' αναθεωρήσιν τήν άπόφασιν, δι' ής ή Γαλλική Βουλή δέν έπεκύρωσε τήν πράξιν. — Ο Έλβετικός λαός έψήφισε δια ψήφων 168,308 κατά 116,824 τήν αναθεώρησιν του συντάγματος. — Εν Μεδινά τής Άραβίας τρία κρούσματα χολέρας εξεργήθησαν. — Χολέρα ενέσκηψεν επίσης και εν Μέκκα

της Αραβίας.—Αι εργασίαι της βουλευτικής συνόδου της Ρουμανίας έληξαν την 30 Ιουνίου.— Ο έν Αλεξανδρεία κ. Ι. Δημητρίου αδελφός των άρτι άποθανόντος εύεργέτου Θεοχ. Δημητρίου προσήνεγκε και κατέθηκεν 6,000 λίρας ίνα χρησιμεύσωσιν εις άνεργους Έλλην. πολιτικού πρακτορείου έν Αλεξανδρεία. — Έν Καίρω πρόκειται ν' άνεργηθή Έλληνικόν γυμνάσιον. — Απέβιασεν ο Ρωμούνος πολιτικός Μιχαήλ Κογαλιτσαάνος ο και συγγραφέας της «Ιστορίας της Βλαχίας και Μολδαβίας». — Τδ θωρηκτόν «Ψαρά» περατώσαν τας δοκιμάς αύτου πάσας, άναχωρεί έν Χερσούργου εις Χάβρην, ένθα θά άναμεινη τας διαταγάς του ύπουργείου προς άπόπλου δια Ηαιραιά.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Διά τόν Λασσάνιον δραματικόν διαγωνισμόν υπεβλήθησαν είκοσι κωμυδίαι και δράματα. Πρωσυχώς θέλουσι διορισθή οι κριταί, κατά μήνα δ' Οκτώβριον έν τη μεγάλη αίθουση του Πανεπιστημίου θέλει άναγνωσθή ή έκθεσις των άγωνοδικών.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΙΑ

Τδ στρατιωτικόν άερόστατον έν Βαυαρία μεταδίδεται λίαν έν τη χώρα ταύτη άφότου ή επίτοπιος κυβέρνησις έμμήθη την πρωσικην και ίδία την γαλλικην. Αι των άερόστατων άναβάσεις γίνονται κατά πολλούς τρόπους, μεγάλην δέ άπονέμει προσοχην εις τας γινόμενα γυμνάσια ο της Βαυαρίας άρχων μετά της οικογενείας αύτου ο πρίγκιψ Λεοπόλδος μάλιστα μετέσχε και μιά των έναερίων ταύτων έκδρομών μετά δύο στρατηγών. Τδ ταξίδιον διεξήχθη αλαίως 100 χιλιάμετρα από της άφρηρίας, πάσαι δ' αι έφημερίδες εξαίρεισαι τὰ άποτελέσματα διαπιστούσιν ότι τδ πρώτον νυν γόνος της βασιλευούσης οικογενείας άπετόλμησε τοιαύτην άστροπορίαν. Τοϋτο όμως δεν είναι έκρηξις τοσοϋτο, και τδ τδ πρώτον νυν συμβαίνει από 107 έτών.

Τη 15 Ιουλίου του 1785 ο δούξ της Αδρηλίας και ο ξάδελφος αύτου κόμης της Αρτεσίας άνοψώθησαν εις τὰ ένορία ύψη έν Σαιν Κλοδδ δ' έπιμήκους άεροστάτου. άλλ' ο της Αδρηλίας δούξ έφοβήθη και διά της σπάθης διακρήσας τδ άερόστατον έγένετο παραίτιος άνω τδ άερόστατον πέση παρά την άφρηρίαν. Έν γένει ο καταλαβόν τούδ έν Βαυαρία κυρετός είναι μάγας και πάντες σκεδόν ο εύποροϋντες πειρώνται να εξαίρειωθώσι προς την χρήσιν του άερόστατου.

Καθ' έν χρόνον αι περισσότεραι δυνάμεις σπουδάζουσι να τελειοποιήσωσι τδ στρατιωτικόν άερόστατον, τδ επί των έξωτερικών ύπουργείον της Αγγλίας σκοπεί να χρησιμοποίηση τας περιτερας. Έσχάτως πολλαι και σπουδαiai έγένοντο δοκιμαί έν Πορτογαλλί υπό την άμεσον έποπτείαν του λοχαγού Βρίταν άπως διοργανώθη ύπηρεσία έναερίων άγγελιαφόρων μεταξυ των έν άνοικτη θαλάσση πλοίων και της άκτής. Περιστερών έν τή στρατώνι Έστνεί προμηθεύει σμήνη τοιούτων άγγελιαφόρων περιστερών, αίτινες μεταφέρουσι: δια τωπυλλοδού εις την άνοικτην θαλάσσαν και έκείθεν εξαποστέλλονται μετ' έντολής εις τόν στρατόνα. Αι δοκιμαί έπέτυχον πληρέστατα και οι άγγελιαφόροι εκπληροϋσι τδ καθήκον λαμπρότατα. Έσχάτως έγένετο δοκιμή και έν όμιχλώδει καιρῷ, άλλά και πάλιν ή έπιτυχία ήν πλήρης.

Τας νωπας όπώρας άνάγκη να τρώγωμεν μετά τινων έπιφυλάξεων. Γερμανός Ιατρός θέλων να δοκιμάση τδ έπιπλαθές των νωπών σταφυλών δευ άπλυτοι τρώγονται έδωκεν εις χοίρον να πη ύδωρ, άπερ ειχε κρατήσει μετά την έκπλυσιν σταφυλών μετά τινα χρόνον περιτήρησεν ότι ο χοίρος έγεινε φθισικός.

Ο Ιατρός διατείνεται ότι επί των σταφυλών ύπάρχον μικρόβια φθίσεως, άπερ μετά την έκπλυσιν έμειναν εις τδ ύδωρ έπομένως έσχηματίσθη ή πακοίθησις ότι ή επί των νωπών όπωρῶν έπικαθημένη κόκκις είναι λίαν έπιπλαθής και διά τοϋτο άνάγκη ή να πλύνονται καλάς ή να αφαιρώνται τόν έξωτερικόν φλοιόν.

Πλουσία Γαλλίς, άποθανούσα έν ηλικία 92 έτών έγκατέλιπε διαθήκην, άποσκοπούσαν εις την έκπληρω-

σιν πόθων έπιστημονικού χαρακτήρος. Έκ των επί τούτῳ όρισθέντων ποσών είναι.

1) Βραβεϊον 100,000 φρ. άπερ προσφέρεται εις την έν Γαλλία ακαδημίαν των έπιστημών, άπως διατεθή ύπερ έπιστήμονος, άδιακρίτως της χώρας, άφ' ης τδ γένος έλκει, δευσι ήθελε κατορθώσει έντός δεκα έτών από του νυν να συγκροτησθη μετά τινος πλανήτου και να λάβη άπάντησιν. Η την άστρονομίαν φιλούσα γαλλίς ύποδαικνύει τόν πλανήτην Άρην ίδία, διότι εις αύτόν έχουσι τὰ βλήματα έστραμμένα πάντες οι έπιστήμονες. Έάν τδ Πανακαδήμιον της Γαλλίας άπορρίψη την διαθήκην, τότε αύτη μεταβιβάζεται εις τδ έν Μεσιολάνοις, έν άρνήσει δέ και τούτου εις τδ της Νέας Υόρκης.

2) Βραβεϊον 50,000 φρ. άπερ δίδεται εις την Ιατρικην ακαδημίαν ύπερ έκείνου, δευσι ήθελεν εξεύρει τδ μέσον του θεραπειείν. . . την θλίψιν της καρδιάς.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ε. Ε. Ρ. Οδ η σ ό ν. Έγράψαμεν και άναμένομεν.—Φάκι. Τδ φύλλον του 1890 έχει έσφαλμένην χρονολογίαν διατηρήσαν τδ 1889. Διορθωτέον. Έπαναλλάξατε συστάσις τῷ κ. Ιωδ. Πόσα Α γ ρ ο τ ι κ ά θέλετε άκόμη;—Δ. Ε. Τ. Α λ ε ξ ά ν δ ρ ε ι α ν. Έλήφθησαν. Εύχαριστούμεν. Διεύθυνσις διορθώθη.—Γ. Κ. Μ. Ε ω ζ ό π ο λ ι ν Έγράψαμεν. Φρονούμεν δευ έχομεν ήμεις τδ δίκαιον, και δευ: θά τδ συμμαρισθήτε.—Ε κ. Οί πολιτικοί της Ρουμανίας συνώμασαν δια να σώσωσι τόν διάδοχον της να πέμψομεν αύτου την ψυχην της ψυχής του, ήτις μόλις σάς ίδη θά τόν λησμονήση βέβαια!

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Έξεδόθησαν

Η πολιτική Οικονομία παρά τοις Αθηναίοις υπό Ε. Έμπερικού, άνατύπωσις έκ του ΙΓ' τόμου του «Παρασσοϋ».

Μηνιαίον δελτίον του ειδικού έμπορίου της Ελλάδος μετά των ξένων έπικρατειών. Έκ του ύπουργείου των Οικονομικών. Απρίλιος του 1891. άριθ. 4.

REVUE POLITIQUE ET LITTERAIRE REVUE BLEUE Paraisant le Samedi Six mois 20 fr. Un an 35 PARIS 111. Bd. St Germain 111.

Α. Κ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ ΝΟΘΕΥΣΕΙΣ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΡΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΕΛΕΓΕΙΣ ΑΥΤΩΝ Τιμάται δρ. 2. ΑΘΗΝΑΙ

ΣΙΑΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΤΤΙΚΗΣ Δρομολόγιον από 1ης Μαΐου 1891 Γραμμή Κηφισσίας καθ' έκάστην πρό μεσημβρίας

PETRAS A. CIE Commission-Representation EXPORTATION des TAPIS de TURQUIE Fournisseurs de S. M. le Roi de Grèce SMYRNE Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ Οδοντοίατρος Όδ. Παρισ. 9

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ Καθηγητής έχων διαθεσίμους ώρας τινάς, άναλαμβάνει την διδασκαλίαν της Αγγλικής έν βραχεί διαστήματι και τὰ συγκαταβατικά σχετικώς διδάκτρα. Η «Εβδομάς» συνιστά αύτόν δια την καλήν και πρακτικην αύτου μέθοδον. Διεύθυνσις Όδός Πινακωτών 29.

ΕΤΟΣ ΕΤΟΣ ΕΤΟΣ ΕΤΟΣ Τδ νέον πλήρες κομψοτάτων ειδών ΠΙΣΤΟΠΛΗΘΙΟΝ «Θ ΑΕΤΟΣ» ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ (Όδός Σταδίου)

ΔΕΞΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΥΠΟ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ Εώματς του Δεξικού τούτου, άρτι περατωθέντος, εδρίσκονται και πωλούνται ένκαϋθα έν τοις Καταστήμασιν Άνεστη Κωνσταντινίδου και έν τοις βιβλιοπωλείοις της Έστίας (Γ. Κασοδη) και Καρόλδου Μπέκ.